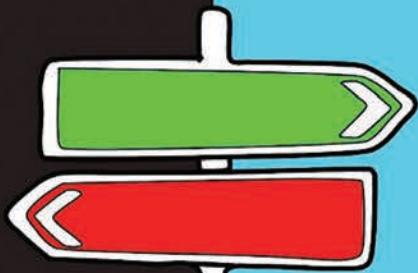

කොටස

2021 ජූලි - සැප්තෝමැබර 40 වෙනත 7-9 අවශ්‍යක

- 2 ○ හේපාලයේ සමාජ, ආර්ථික කොරතුරු බිඳීන්
- 3 ○ මූලක තීරණ ගැනීමේ දී ආයෝජකයන් මුහුණ දෙන වර්යාත්මක නැඹුරු
- 8 ○ මුදල් ප්‍රතිපත්තිය හා මැන කාලීන ප්‍රවත්තනා
- 19 ○ ඩිජිටල් මූලක අන්තර්ගතකාවීය සහ කොට්ඨාස-19 වකංගන තත්ත්වය නමුවේ එහි වැදගත්කම
- 24 ○ ශ්‍රී ලංකාවේ ආදායම් විෂමතාව මත කොට්ඨාස-19 වකංගනයේ බලපෑම

TSN 1391-3697

02179

9 770041 001724

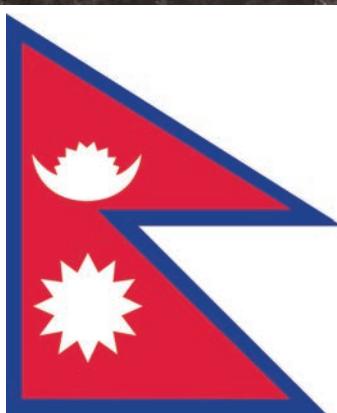
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
සන්නිවේදන දෙපාර්තමේන්තුව

රු. 20/-

නේපාලයේ

සමාජ, ආර්ථික තොරතුරු බිඳක්...

නේපාලය

විනය සහ ඉන්දියාවෙන් වට වූ දකුණු ආසියානු රටකි.

18 සහ 19 ගත වර්ෂවල දී, උප හිමාලයානු කළාපයේ බොහෝ ජනපද නේපාල රාජධානියට එක් විය. 1814-16 ඇගේලෝ නේපාල යුද්ධයෙන් පසු නේපාලය සිය නිදහස රැක ගත්තේ ය. 1951 දී නේපාලයේ රජු සියවස් ගණනාවක් පැරණි පාර්මිපරික පාලන තුම්ය අවසන් කොට දේපාලන පක්ෂ ද රජයට ගතිමින් කුබිනට මණ්ඩලයක් ස්ථාපිත කළේ ය. එම තුම්ය 1960 දක්වා පැවති අතර දේපාලන පක්ෂ නැවත තහනම් කෙරුණි. නමුත් 1990 දී ව්‍යවස්ථානුකුල රාජාණ්ඩ්‍රවක් නැවත ස්ථාපිත විය.

මාමිවාදීන් විසින් මෙහෙයවන ලද කැරෙල්ලක් 1996 දී ආරම්භ විය. වසර දහයක් පුරා පැවැති සිවිල් යුද්ධ කාලයේදී රාජාණ්ඩ්‍රවක් විසින් කුබිනට මණ්ඩලය සහ පාර්ලිමේන්තුව විසුරුවා හරින ලද අතර 2002 දී නැවත බලය ලබා ගත්තේ ය. 2013 දී පැවැත්වූ මැතිවරණයෙන් පසු 2014 දී හවුල් ආණ්ඩ්‍රවක් පිහිටුවන ලදී. නේපාලයේ නව ව්‍යවස්ථාව 2015 දී බලාත්මක විය. දැන් පාර්ලිමේන්තුවේ පාලක පක්ෂය වන්නේ නේපාල කොමිශ්නිස්ට්‍ර් පක්ෂයයි. ■

මුළු - World Fact Book
Wikipedia විසින්කොළඹ

නුම් ප්‍රමාණය			
මුළු ප්‍රමාණය	වර්ග කි.ම්.	147,181	
ගොඩ බිම් ප්‍රමාණය	වර්ග කි.ම්.	143,351	
අභ්‍යන්තර ප්‍රවාහ	වර්ග කි.ම්.	3,830	
ජනගහනය (2021 ඇස්කමේන්තු)		30,424,878	
ජනගහන වර්ධන වේගය (2021 ඇස්කමේන්තු)		0.81%	
උපත් අනුපාතය (2021 ඇස්කමේන්තු) (ජනගහනය දැහැකට)		17.78	
මරණ අනුපාතය (2021 ඇස්කමේන්තු) (ජනගහනය දැහැකට)		5.57	
ප්‍රදර මරණ අනුපාතය (2021 ඇස්කමේන්තු) (සිංහල උපත් දැහැකට)		25.73	
උපතේ දී ජ්‍යෙෂ්ඨ අපේක්ෂාව (අවුරුදු) (2021 ඇස්කමේන්තු)		72.12	
දුප දේශීය නිෂ්පාදනය (2019 ඇස්කමේන්තු)	වික්සන් ජනපද බොලර් බිම්යන	97.749	
මුරින දුප දේශීය නිෂ්පාදනයේ වර්ධන වේගය (2017 ඇස්කමේන්තු)		7.9%	
ඩේප පුද්ගල දුප දේශීය නිෂ්පාදනය (2019 ඇස්කමේන්තු)	වික්සන් ජනපද බොලර් 3,417		
දුප දේශීය නිෂ්පාදනයේ ආංශික සංයුතිය (2017 ඇස්කමේන්තු) කාමිකර්මය කර්මාන්ත සේවා		27% 13.5% 59.5%	
ශුම බලකාය (2017 ඇස්කමේන්තු)		මුළුයන 16.81	
සේවා වියුත්තිය (2017 ඇස්කමේන්තු)		3%	
කුමුඩි ආදායමේ ශිනි සංගුණාකය (2010 ඇස්කමේන්තු)		32.8	
අයවය අතිරික්තය (+) හෝ හිගය (-) (2017 ඇස්කමේන්තු)		-0.1%	
දුප දේශීය නිෂ්පාදනයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස		4.5%	
උද්ධිමත අනුපාතය (2017 ඇස්කමේන්තු)			
ආනයන (2017 ඇස්කමේන්තු)	වික්සන් ජනපද බොලර් බිම්යන 10		
ආනයන හාන්ඩ්	පිරිපතු කළ තෙල්, යෙකි, විකාශන උපකරණ, ස්වාර්ථික ගස්, සහල් (2019)		
අපනයන (2017 ඇස්කමේන්තු)	වික්සන් ජනපද බොලර් බිම්යන 818.7		
අපනයන හාන්ඩ්	පාම් තෙල්, ඇඳුම් පැලුප්ල් සහ ඇගුලුම්, බුමුනරුණු, සේයා තෙල් (2019)		
මුදල් චීකුය	නොවා රුපියල්		

"සටහන" සාරාවහි පළවන අදහස් ඒ ඒ ලේඛකයන් ගේ අදහස් මිස ශ්‍රී ලංකා මත බැංකුවේ අදහස් නොවා නැකි ය.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව තම්බ ලියන ලද මුදල් අනුවම්/වෙක්පත් මෙහි සඳහන් ලිපිනයට ව්‍යුත්වන් "සටහන" තැපැලෙන් ගෙන්වා ගත හැකි ය.

පිටපතක මිල : රු. 20.00
වාර්ශික දායකත්වය : රු. 320.00
(තැපැල් ගාස්තු ද ඇතුළත්ව්)

අධිකාශ
සහ්තිවේදන දෙපාර්තමේන්තුව
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
තු. පෙ. 590, කොළඹ

ඉල්‍ය සිරස් ගැනීමේ දී ආයෝගකායේ මූහුණු දෙන චර්යාත්වක භැඳුරු

චිං. ජ්. ආර්. හර්ජ්‍රිය

පෙරේජ් සහකාර අධ්‍යක්ෂ,
ජාත්‍යන්තර මෙහෙයුම් කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව

දිගු කාලීන වසර්පක ආයෝගකයෙකු වීමට නම් දුරවල තීරණ සහ ආයෝගන, වැරදිවලට තුළු දෙන පොදු මානව සංජානන හෝ මානසික නැඹුරුවේම් අවබෝධ කර ගැනීම තුළින් ඒවා මග හරවා ගැනීම ඉතා වැදගත් වේ. අපගේ මූල්‍ය තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියේ දී සංජානන නැඹුරුව වෙනස් කිරීමට අපහසු වන අතර කෙටි මාරුග අනුගමනය කිරීම, සංකීරණ තීරණ පමණ ඉක්මවා සරල කිරීම සහ අධි විශ්වාසයෙන් යුතු ව කටයුතු කිරීම සාමාන්‍ය ස්වභාවය වේ. මූලික වශයෙන් අවදානම් අවම කිරීම සහ ආයෝගන ප්‍රතිලාභ වැකි කිරීම සඳහා වඩා හොඳ තීරණ ගැනීමට සංජානන නැඹුරුව තේරුම් ගැනීම හේතු වේ. දුරවල ආයෝගන තීරණවලට තුළු දිය හැකි ප්‍රධාන සංජානන නැඹුරුවේම් සහ ඒවා මග හරවා ගැනීමට ගත හැකි ක්‍රියාමාර්ග සඳහා අවබෝධයක් ලබා දීම වෙනුවෙන් මෙම ලිපිය වෙන් වේ.

1. තහවුරු කිරීමේ නැඹුරුව (Confirmation Bias)

තහවුරු කිරීමේ නැඹුරුව යනු පවත්නා නිගමනයක් හෝ උපකල්පනයක් සනාථ කරන තොරතුරු සෙවීමට හෝ අවධාරණය කිරීමට ඇති ස්වභාවික මානව ප්‍රවණතාවයි. ආයෝගකයින් තම තීරණ පිළිබඳ ව අධි විශ්වාසයෙන් සිරීම නිවැරදි ආයෝගන තීරණ ගැනීම වෙළක්වා ලැබයි. අධි විශ්වාසය නිසා ආයෝගනය් තීරණ ගැනීම වෙළක්වා ලැබයි. අධි විශ්වාසය නිසා ආයෝගන තීරණ වැරදිම කළින් හඳුනා ගෙන ඒවා වෙළක්වා ගැනීමට පියවර ගත නො හැකි වන බැවින් අවදානම් ඉහළ යැමක් සිදු වේ.

තහවුරු කිරීමේ නැඹුරුව අවම කිරීම සඳහා නිරතුරු ව ම පවතින තත්ත්වයට අනියෝග කිරීමට හේතු වන තොරතුරු සෙවීම වැදගත් වේ. එනම් අප ගත්

ආයෝගන තීරණයේ දුරවලතා විශ්වාසය කිරීමයි. එහි දී උපකල්පනවලට අනියෝග කරමින් තීරණය නිවැරදි බව තහවුරු කරනවාට වඩා දුරවලතා සෞයා බැලීම වැදගත් වේ.

ඉතිහාසයේ බොහෝ දක්ෂ විද්‍යාඥයින් සහ ගණිතයින්ගේ සාර්ථකත්වයට හේතු වී ඇත්තේ ඔවුන්ගේ තහවුරු කිරීමේ නැඹුරුව මග හරවා ගැනීමට සහ ගැටුවක සියලු පැති දැකීමට ඇති හැකියාවයි.

මේ අනුව බලන කළ නිවැරදි ආයෝගන තීරණ ගැනීම සඳහා තහවුරු කිරීමේ නැඹුරුව අවම කිරීමට පක්ෂ විපක්ෂ සියලු ම තරක සලකා බැලිය යුතු වේ.

2. තොරතුරු නැඹුරුව (Information Bias)

තොරතුරු නැඹුරුව යනු ගැටුවක් හෝ ගැටුවක් අවබෝධ කර ගැනීමේ දී අවශ්‍ය නො වන තොරතුරු පවා තක්සේරු කිරීමේ ප්‍රවණතාවයි. වඩා දැනුවත් ආයෝගන තීරණයක් ගැනීමට අදාළ තොරතුරු සැලකිලිමත් ව ඇගැයීම මෙන් ම අදාළ නො වන තොරතුරු ඉවතලීම ද ආයෝගනයේ දී වැදගත් වේ. මූල්‍ය විශ්වාසයන්, ප්‍රවත්පත් සහ කොටස් තැරිවිකරුවන්ගෙන් සැම දිනක ම ආයෝගකයින්ට බොහෝ තොරතුරු ලබා දෙන අතර එම සියලු ම තොරතුරු සැම ආයෝගයක් හට ම වැදගත් නො වේ.

අදාළරණයක් වශයෙන් කොටස් වෙළඳපොල දිනපතා මිල ගණන් හා මිල දරුණක වෙනස් වීම මැදි කාලීන හෝ දිගු කාලීන ආයෝගයන්ට අදාළ නො වන අතර ඒවා කෙටි කාලීන ආයෝගන සඳහා පමණක් අදාළ තොරතුරු ලෙස සැලකිය යුතු වේ.

පොදුවේ ගත් කළ, ආයෝජකයින් දෙනික කොටස් මිල වලනයන් නොසලකා හරිමින් දැනටමත් මිල දී ගෙන ඇති ආයෝජනයන්හි මධ්‍ය කාලීන අපේක්ෂා කෙරෙහි අවධානය යොමු කර එම අපේක්ෂාවලට සාපේක්ෂ ව මිල දෙස බැලුවහොත් ආයෝජකයින් උසස් ආයෝජන තීරණ ගනු ඇත. තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියේ දී කොටස් මිල පිළිබඳ දෙනික විවරණය නො සලකා හැරීමෙන්, ආයෝජකයින්ට තොරතුරු නැඹුරුව මග හරවා ගත හැකි වනු ඇත.

3. පාඩු මග හරවා ගැනීමේ නැඹුරුව/ඇගාඥයෙහි බලපෑම (Loss Aversion Bias/ Endowment Bias)

පාඩු මග හරවා ගැනීමේ නැඹුරුව යනු ලාභ ලබා ගැනීමට වඩා අලාභ වලක්වා ගැනීමට ආයෝජකයන්ගේ ඇති දැඩි කැමැත්තයි. පාඩු මග හරවා ගැනීමේ නැඹුරුවට වඩාත් සමාන නැඹුරුවක් වන්නේ දායාදයෙහි බලපෑම වන අතර එය සිදුවන්නේ මිනිසුන් තමන් සතු නො වන වත්කමකට වඩා වැඩි වටිනාකමක් එම වත්කම හා සමාන තමන් සතු වන වත්කමක් මත තැඹු විට ය. දුර්වල හා අතාරකික ආයෝජන තීරණවලට පාඩු මග හරවා ගැනීමේ නැඹුරුව හෝ දායාදයෙහි බලපෑම තුවූ දිය හැකි අතර එමගින් ආයෝජකයින් තම ආයෝජන මුදල් ආපසු ලබා ගැනීමේ අපේක්ෂාවෙන් පාඩු ලබන ආයෝජන විකිණීම ප්‍රතික්ෂේප කරයි.

ආරක්ෂා විද්‍යාවේ ප්‍රධාන සංකල්පවලින් එකක් වන ආවස්ථික පිරිවැය සංකල්පය පාඩු මග හරවා ගැනීමේ නැඹුරුව සමග එකග නො වේ. කාලයාගේ ඇවැමෙන් සාර්ථක ආයෝජකයෙකු වීමට නම් ආවස්ථික පිරිවැය නිසියාකාර ව ඇගැසීමට හැකි විය යුතු අතර පාඩු වලක්වා ගැනීමේ මානව ප්‍රව්‍යතාව හේතුවෙන් අතිත ආයෝජන තීරණවලට එළඟ ගෙන සිටීම නො කළ යුතු ය. පාඩු මග හරවා ගැනීම සඳහා ගත යුතු තීරණ නො ගන්නා ආයෝජකයින් ඔවුන්ගේ පාඩු පියවා ගැනීමේ අපේක්ෂාවෙන් දැනට පවතින පාඩු ලබන ආයෝජනයක් රඳවා ගැනීම හේතුවෙන් ඉතා ලාබදායී ආයෝජන අවස්ථා මග හැරෙනු ඇත.

අතිත තීරණ සියලුළු ම ගිලුණු පිරිවැය වන අතර පවත්නා ආයෝජනයක් රඳවා ගැනීමට හෝ විකිණීමට ගන්නා තීරණයක් එහි ආවස්ථික පිරිවැයට සාපේක්ෂ ව විය යුතු ය.

මෙබි ආයෝජන සඳහා ඕනෑළට වඩා විත්තවේගි ව සම්බන්ධ නො වී සිටීමෙන් පාඩු මග හරවා ගැනීමේ නැඹුරුව මග හරවා ගත හැකි ය. ආයෝජනවල අවදානම් ඇත. මෙම අවදානම් බොහෝමයක් ඔබගේ පාලනයෙන් ඔබවට ගොස් ඇති අතර ඔබට සැම විට ම තිබුරදි විය නො හැක. සමහර විට, අලාභයක් විද ගෙන විකල්ප ආයෝජන වෙත යැම වඩා හොඳ ය.

4. ප්‍රතිලාභ නිසා ඇති වන නැඹුරුව (Incentive Caused Bias)

ප්‍රතිලාභ නිසා ඇති වන නැඹුරුව මත්‍යාභා වර්යා රටාවලට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වන්නක් වන අතර එය බොහෝ විට අහිතකර ප්‍රතිවිපාකවලට හේතු වේ. ප්‍රතිලාභ නිසා ඇති වන නැඹුරුව පිළිබඳ සිද්ධී අධ්‍යාපනයක උදාහරණයක් ලෙස 2008 දී එකසන් ජනපදයේ උප-ප්‍රමුඛ නිවාස අර්බුදය ගත හැකි ය. මෙහි දී අවදානම් මෙය ඉතිහාසයක් ඇති මෙයගැනීම් තවදුරටත් මෙය ලබා දීම සිදු වන බව මූල්‍යකරුවන් දැන සිටිය ද, බොහෝ අවස්ථාවල ආදායම් හේ රැකියා නොමැති ප්‍රද්ගලයින් සහ සීමිත වත්කම් ඇති ප්‍රද්ගලයින් සහිත සමස්ත කරමාන්තයක් ම ගොඩ නාගා ඇත්තේ එවැනි මෙය දීම මත ය.

වටිනාකම් දාමයේ සැම මට්ටමකට ම සහභාගී වීමට මිනිසුන් දිරිමත් කිරීම සඳහා දිරි ගැන්වීම් ක්‍රියාත්මක විය. නව නිවාස ඉදි කිරීම සඳහා සංවර්ධකයින්ට දැඩි දිරි ගැන්වීමක් තිබුණි. උකස් තැරවිකරුවන්ට උකස් ලබා ගැනීමට මිනිසුන් සොයා ගැනීම සඳහා දැඩි ගැන්වීමක් තිබුණි. උකස් තැරවිකරුවන්ට මෙය ලබා ගැනීම සඳහා මුදල් ගෙවීමට ආයෝජන බැංකුවලට විභාග දිරි ගැන්වීමක් තිබුණි. ගාස්තු උත්පාදනය කිරීම සඳහා උකස් සුරක්මිපත් සඳහා ඉහළ ම මෙය ග්‍රේනිගත (AAA) කිරීම ලබා දීමට ග්‍රේනිගත කිරීමේ ආයතනවලට මෙන් ම සුළු ප්‍රාග්ධනයක් අවශ්‍ය වූ නිසාත්, අතිවිභාග ලාභයක් උපයා ගත් නිසාත් ඉහළ ම මෙය ග්‍රේනිගත කළ උකස් සුරක්මිපත් මිල දී ගැනීමට බැංකුවලට විභාග දිරි ගැන්වීමක් තිබුණි.

ලොව ප්‍රමුඛතම ආයෝජකයෙක් වන වොරුන්ට බැංච් මෙසේ පැවසී ය; “විභාග උත්සාහයක් නැති මුදල් මෙන් කිසිවක් තාරකිකත්වය අවුල් නො කරයි”. ආයෝජන තීරණ ගැනීමේ දී අවධානය යොමු කරන එක් ප්‍රධාන සාධකයක් ලෙස නියෝජීත අවදානම තක්සේරු කිරීම වැදගත් වේ. තාරකික දිගුකාලීන

தீர்ண கூனிமம் கலமனாகரணயுட் ஆகீ அவச்சீர் தக்ஞேரி கிரிம சுற பூதிலாப பட்டினி ஆகையிமுட ளக்க கிரிம ஏ வேடுகள் வே.

5. അടിസ്റ്റരലു കിർശേമി പ്രവർത്തനങ്ങൾ (Oversimplification Tendency)

සංකීරණ කාරණා තේරුම් කිරීමේ දී පැහැදිලි හා සරල පැහැදිලි කිරීම් අවශ්‍ය නමුත් සමහර කාරණා සහජයෙන් ම සංකීරණ හෝ අවිනිශ්චිත වන අතර සරල පැහැදිලි කිරීම් සඳහා ඉඩ නො දේ. අනාගතය පැහැදිලි ව කිසිදු ලෙසකින් බැලීමට නො හැකි තරම් ඇතැම් විට සමහර කාරණා අවිනිශ්චිත ය. ඒ අනුව මිනිසුන් අවිනිශ්චිත හෝ සංකීරණ කාරණා ඉක්මවා යන විට බොහෝ ආයෝජන වැරදි සිදු වේ.

සාර්ථක ආයෝජනයක් සඳහා ආයෝජකයා සැම විට ම තම 'නිපුණතා කවය' තුළ සිටීම වැදගත් වේ. 'නිපුණතා කවයේ' ප්‍රධාන අංගයක් වන්නේ ඉහළ මට්ටමක පුරෝකලනය කළ හැකි ක්ෂේත්‍රයන්හි ආයෝජන සංකේත්දුරුණය සිටීම සහ ඉතා සංකිරණ හා/හෝ අතිශයින් අවිනිශ්චිත ආයෝජන තීරණ ගැනීමේ දී ප්‍රවේශසම් සහගත වීමයි. උදාහරණයක් ලෙස යම් මූල්‍ය ආයතනයක සංකිරණත්වය ප්‍රපාද තේරුම් ගත නො හැකි තම් එය කෙතරම් සරල යැයි හැරි ගිය ද එහි ආයෝජන නො සිටීමට අදිටන් කර ගත යුතු ය.

ଆଯୋଜନ ଲୈରଦିଲିନ୍ ବିଷ୍ଣୁତରଯକ୍ ସଂତ୍ରାନନ୍ଦ
ପକ୍ଷଗ୍ରାହିତରେ ହେଉ ଲିଯ ହେବି ଯ. ଏହି ଦି ଶେଷା
ତଥବୀର୍ଦ୍ଦି କିରିମେ ନାଭୀର୍ଦ୍ଦିଲିକର ଗୋଟିର୍ଦ୍ଦି ଲେ ଆତି ଅତର,
ସଂକିର୍ତ୍ତ ଗୋଟିଲୁକ୍କ ଚରଳ କର ହେବୁ ନିପ୍ରଣାଳୀ କଲିଯେନ୍
ବେହୀର ଲେ ଆତି. ଅବ୍ସନ୍ନାଲିକର ମେନ୍, ମେମ ସଂତ୍ରାନନ୍ଦ
ନାଭୀର୍ଦ୍ଦିଲି ତଥିନ୍ ଲେଦି ଆତି ଲେବିନ୍ ଅନାଗତଯେ ଦି ଲୈରଦି
ଆଯୋଜନ ତିରଣ ଗୈନୀମର ପ୍ରବଣନୀଲିକ୍ ଆତି ଲେ.
ପରମାରଦ୍ୟ ଲିଯ ଯୁବତେବେ ସଂତ୍ରାନନ୍ଦ ନାଭୀର୍ଦ୍ଦିଲି ନିଃସା ନେବା
ଲେଲୁକେଲିଯ ହେବି ଲୈରଦି ଗଣନ ଅବତ କର ଗୈନୀମର
କଲିପ୍ରତ୍ଯେତୁ କିରିମଦି.

6. പിന്നുഗാമി നടപ്പിരഞ്ഞെ (Hindsight Bias)

පූජාම් තැකිරුව යනු වාසිදායක අතිත සිද්ධිම් පුරෝකථනය කළ හැකි හා නරක සිද්ධිම් පුරෝකථනය කළ තො හැකි ලෙස දැකීමේ ප්‍රචණ්ඩතාවකි. උදාහරණයක් වශයෙන් ගත් කළ මැති වසරවල දී, දුරවල ආයෝජන කාර්ය සාධනය පිළිබඳ බොහෝ පැහැදිලි කිරීම්වල දී කොටස් වෙළෙඳපොලෙහි

අනුපෙක්ෂිත හා අස්ථ්‍රාවරත්වයට දොස් පවරන පැහැදිලි කිරීම් දක්නට ලැබුණි.

මෙහි දී තේරුම් ගත යුත්තේ සියලු ම දුරවල ආයෝජන කාර්ය සාධන හෝ අලාභ සම්බන්ධයෙන් අනපේක්ෂිත සිදුවීම් හේතු නො වන බව ය. ඇත්ත වශයෙන් ම, පසුගිය වසර පහ තුළ ආයෝජකයා විසින් කරන ලද එක් අත්වැරද්දක් සිදු වී ඇත්තේ අනපේක්ෂිත සිදුවීමක් හෝ වෙළෙඳපාල අස්ථාවරත්වයක් නිසා නො ව විනිශ්චයේ දෙළංච හේතුවෙන් විය හැකි ය. එම නිසා ආයෝජන වැරදි අවබෝධ කර ගැනීමෙන් පසුගාමී තැකූරුව පාලනය කර ගැනීමට පහසු වේ.

මෙය අතිත ආයෝජන තිරණ තක්සේරු කිරීමේ දී නිවැරදි තක්සේරුවකට එළඹීම වළක්වන අතර අතිත වැරුවලින් ඉගෙන ගැනීමට ඇති හැකියාව ද වළක්වයි.

7. අධි විශ්වසනීය නැඹුරුව (Overconfidence Bias)

අවදානම් සහගත අධිකාරීයෙරු විශ්වාසයන් මගින් වෙළඳපාල නිරන්තරයෙන් පරාජය කළ හැකි යේ සි විශ්වාස ලබා දීමට මිනුවට වඩා විශ්වාසනීය තැකූරුවෙන් මොළය පොලඹවයි. එහෙත් අතිත සිදුවීම්වලින් පෙනී යන්නේ බලගතු මෙවලම් ඇති මූල්‍ය විශ්ෂෙයන්ට පවතා වෙළඳපාල අතිබවා යැමට අපහසු විය හැකි බව සි.

නිසා අධික විශ්වාසයකින් ඇති විය හැකි හානිය අවතක්සේරු කළ නො හැක.

මිනැවට වඩා විශ්වසනීය නැගුරුව ආකාර කිහිපයකින් ප්‍රතික්ෂේප කළ හැකි ය. එක් ආරම්භක ලක්ෂණයක් වන්නේ පවුලේ සාමාජිකයින්ගේ සහ මිතුරන්ගේ සිට ඔබේ මූල්‍ය කන්ඩායම දක්වා අනෙක් පුද්ගලයින්ගේ දාෂ්ඨිකෝණ සඳහා ඉඩක් ලබා දීමට ආයෝජකයන් දිරිමත් විය යුතු ය. අප බොහෝ විට අපගේ හැකියාවන් අධි තක්සේරු කරන අතර ම, අන් අයගේ තීරණ සලකා බැලීමේ ද අපි වඩාත් ඔවුන් ව අවතක්සේරු කිරීමට නැගුරු වීමේ ලක්ෂණ පෙන්නුම් කරයි.

අධි විශ්වසනීය නැගුරුව පාලනය කිරීමේ තවත් උපාය මාර්ගයක් වන්නේ කාලයාගේ ඇවැමෙන් මිනැවට වඩා විශ්වාසය තැබීම දුරටත් ප්‍රතිඵලවලට තුළු දුන් ආකාරය තිරුප්පණය කර ගැනීමට ආයෝජකයන්ගේ අතිත ආයෝජන තීරණවල සැබෑ ප්‍රතිඵලය ඔවුන් අපේක්ෂා කළ ප්‍රතිඵලය සමග සසඳා බැලීමයි.

අවසාන වශයෙන්, නොබේල් ත්‍යාගලාහි ආර්ථික විද්‍යාඥයක් හා මතෙක් විද්‍යාඥයක් වන බැහියෙල් කාන්මන් විසින් හඳුන්වා දුන් පරිදි ඔබ සලකා බලන ආයෝජන උපාය මාර්ගය සාර්ථක වී ඇතැයි සිතීමෙන් ආරම්භ කරන්න. අනාගතයේ මෙම පරික්ෂිත මොහොතේ සිට, එය හොඳින් සිදු වූ සියලු හේතුන් ගැන සිතා බලන්න. මෙම උපක්‍රමය එලදායී වී ඇතැයි සිතන්න. තව ද එහි දී සාර්ථක කර ගැනීමට නො හැකි වූ සියලු හේතු ගැන ද සිතන්න. මෙම අභ්‍යාසය මිනිසුන්ට ඔවුන්ගේ අධික ගුහවාදී ආකල්පය නො සලකා හාරිය හැකි අවදානම් සහ වැරදි වැටහිම දැකීමට උපකාරී වේ.

මෙම පියවරයන් මින් ආයෝජකයන් විසින් ගනු ලබන දුරටත් ආයෝජන තීරණවලින් ඔවුන්ට ආරක්ෂා කර ගත හැකි ය.

8. සංයමය නොමැතිකම (Restraint Bias)

සංයමය නොමැතිකම යනු පෙළඳවීම හමුවේ සංයමය පෙන්වීමට කෙනෙකුට ඇති හැකියාව අධිතක්සේරු කිරීමේ ප්‍රවණතාවයි. බොහෝ මිනිසුන් සඳහා මුදල් යනු අවසාන පෙළඳවීමයි. බොහෝ ආයෝජකයින් ඔවුන් තිවරදි ආයෝජනයක් හඳුනා ගෙන ඇති බවට විශ්වාසක් ඇති වන විට එහි කොපමණ ප්‍රමාණයක් ආයෝජනය කරන්නේ කෙසේද යන්න ගැටුවක්

බවට පත් වේ. බොහෝ ආයෝජකයින් ඔවුන්ගේ 'හොඳම ආයෝජන අදහස්' අධික ලෙස හාවිත කිරීමෙන් අස්ථිර වී ඇති. ස්ථිර ආයෝජන අතිශයින් දුර්ලහ වන අතර බොහෝ ආයෝජන උපක්ල්පනවල වෙනස්කම්වලට සංවේදී වේ.

අපගේ හොඳම අදහස් මත පිහිටා වැඩි වැඩියෙන් මිල දී ගැනීමට උත්සාහ කිරීමේ අපගේ ස්වාභාවික ප්‍රවණතාව මග හරවා ගැනීම සඳහා, සමස්ත අවදානම් දැරීමට අප තුළ ඇති හැකියාව සහ ආයෝජන සඳහා උපරිම සීමා පනවා ගැනීම මගින් අවදානම් පාලනය කිරීමට උත්සාහ ගත යුතු වේ. සංයමය නොමැතිකම නැමති මිනිස් ප්‍රවණතාව අවම කිරීම ආයෝජන අවදානම් පාලනයේ ඉතා වැදගත් සාධකයක් වේ.

9. සම්භාවිතාව නොසලකා හැරීම (Neglect of Probability)

ආයෝජකයන් තීරණ ගැනීමේ ද යමක් වීමේ හැකියාව නො සලකා හැරීමට හෝ අධික ලෙස අවතක්සේරු කිරීමට හෝ නැගුරු වේ. ආයෝජන තීරණ ගැනීමේ ද බොහෝ දෙනා තනි ලක්ෂණ ඇස්තමේන්තුවක් අතිශය සරල කිරීමට සහ උපක්ල්පනය කිරීමට නැගුරු වෙති. යථාර්ථය නම්, ආයෝජකයෙකුගේ මනසෙන් බලාපොරොත්තු වන ප්‍රතිඵලය ඔවුන්ගේ හොඳම හෝ වඩාත් හොඳ ම ඇස්තමේන්තුවයි.

ආයෝජකයින් කරන තවත් දේශයක් නම් අඩු සම්භාවිතා සිදුවීම හැකියාව අධි තක්සේරු කිරීම හෝ වැරදි ලෙස තක්සේරු කිරීමයි. එවන් අවස්ථාවල දී ආයෝජකයන් තමන් අපේක්ෂා කළ සම්භාවිතාවට වඩා වෙනස් ප්‍රතිඵලයක් සඳහා සූදානම් නො වී සිටීම වැනි තම වැරදි තීරණයේ බලපැමුව සූදානම් නොමැතිකම් ප්‍රධාන ගැටුව් වේ.

10. නැංගරම් දැමීමේ නැගුරුව (Anchoring Effect)

නැංගරම් දැමීමේ නැගුරුව යනු තීරණ ගැනීමේ ද ඉදිරිපත් කරන ලද පළමු තොරතුරු කොටස ('නැංගරම්') මත දැඩි ලෙස රඳා සිටීමේ පොදු මිනිස් ප්‍රවණතාව විස්තර කරන සංජාතන නැගුරුවකි. තීරණ ගැනීමේ ද නැංගරම් දැමීම සිදු වන්නේ පසු ව ලැබුණ තොරතුරු විශ්ලේෂණය සඳහා මුළුන් ම ලද තොරතුරු කොටසක් හාවිත කරන විට ය. නැංගරම්ක්

සැකසු පසු වෙනත් විනිශ්චයන් කරනු ලබන්නේ එම නැගුරම ගැලපීමෙන් වන අතර එහි දී නැගුරම වටා ඇති වෙනත් තොරතුරු අර්ථ නිරුපණය කිරීමේ නැවුරුවක් ඇත. නිදසුනක් ලෙස, පාවිච්ච කරන ලද මෝටර් රථයක් සඳහා ලබා දෙන ආරම්භක මිල සෙසු සාකච්ඡා ප්‍රමිතිය සකසයි. එ විට සැබුවන් ම මෝටර් රථයේ වටිනාකම වඩා ඉහළ මට්ටමක පැවතුණ ද ආරම්භක මිලට වඩා අඩු මිල ගණනකට වුව ද මෝටර් රථය සාධාරණ යැයි පෙනේ.

තවදුරටත් පැහැදිලි කරනවා නම් අනුමාන හිඩා ජයග්‍රහණය කිරීමට උත්සාහ කරන විට නැගුරම දැමීමේ නැවුරුව නිසැක ව ම කරදරකාරී වන අතර, එය මූල්‍ය තීරණ ගැනීමේ දී පවා බරපතල බලපැමි ඇති කළ හැකි ය. අපගේ බොහෝ මූල්‍ය තේරීම් ආරම්භ කිරීම මුළුමතින් ම තාරකික තො වන අතර, නැගුරම දැමීමේ නැවුරුව අපගේ තේරීම් තාරකික තීරණවලින් එහාට ගෙන යැම තුළින් හොඳම තීරණය තවදුරටත් මග හරවාලීමට ඉඩ ඇත. මෙම කාරණයෙන් දක්ෂ විකුණුම් කරුවන්ට පහසුවන් ප්‍රයෝගන ගත හැකි ය.

ආයෝජන දාෂ්ටී කේත්‍යකින් බලන කළ, එක් පැහැදිලි නැගුරමක් වන්නේ මැත කාලීන කොටස් මිලයි. වෙළඳ ඉතිහාසයට සාපේක්ෂ ව වර්තමාන කොටස් මිල මත බොහෝ අය තම ආයෝජන තීරණ පදනම් කරනි. කොටස් මිල ගණන් සහන් කිරීම මගින් ආයෝජනය කිරීම පදනම් කර ගත් ආයෝජන වින්තනය තාක්ෂණික විශ්ලේෂණය ලෙස හැඳින්වේ. අවාසනාවකට මෙන්, අතිතයේ පැවති කොටස් මිල එම මූල්‍ය වත්කමේ වටිනාකම අධික ද නැදේද යන්න පිළිබඳ කිසිදු තොරතුරක් ඉදිරිපත් තො කරයි.

නැගුරම දැමීමේ නැවුරුව නිසා සිදු විය හැකි පාඩු අවදානම් අවම කර ගැනීමට එවැනි නැවුරුවක් තිබෙන බව දැන සිටීම වැදගත් වේ. ඔබේ මනසේ

ඇති දුරවලතා දැන ගෙන අගතියට පත් විනිශ්චයන් අපේක්ෂා කිරීම වැදගත් වේ. ඔබේ විනිශ්චය ගැන නිතර නිතර මෙනෙහි කරමින් ඔබ සැම විකුණුම් සාකච්ඡාවක දී ම ප්‍රවේශම වන්නේ නම්, ඔබට ඔබේ මනස උගුලකට වැටීමට ඇති හැකියාව අඩු කර ගත හැකි වේ.

දෙවන පියවර වන්නේ ඔබේ තීරණ ගැනීමේ හිඩාවලිය මන්දගාමී කිරීම සහ අමතර තොරතුරු සෙවීම ය. උදාහරණයක් ලෙස මෝටර් රථයක් ගැන සාකච්ඡා කරන විට, ඔබේ කාලය ගැනීම තුවණට ඩුරු ය. වෙළඳසැලට පැමිණීමට මාර්ගත පර්යේෂණ කිරීම මගින් වඩාත් වැඩි තොරතුරු ප්‍රමාණයක් රැස් කර ගත හැකි වේ. නිසැක ව ම ඔබ දකින දෙවන මාදිලිය සඳහා තො යන්න. ඔබට ලැබේ ඇති විකල්ප සියල්ල සෞය බැලීම මගින් නැගුරම දැමීමේ නැවුරුව අවම කර ගත හැකි ය.

මෙහි දී අප සාකච්ඡා කරන ලද වර්යාත්මක නැවුරු පිළිබඳ ව අවධානයෙන් සිටීම එම නැවුරු නිසා සිදු විය හැකි ආයෝජන අලාභ හෝ අසාර්ථක ආයෝජන තීරණ ගැනීමේ හැකියා මග හරවා ගැනීම හෝ අවම කර ගැනීම සඳහා පිටුවහලක් වනු ඇතැයි විශ්වාස කරමු.

References

Hamish Douglass" Cognitive Biases that can lead to investments mistakes"

[https://www.magellangroup.com.au/insights/10-cognitive-biases-that-can-lead-to-investment-mistakes\\$](https://www.magellangroup.com.au/insights/10-cognitive-biases-that-can-lead-to-investment-mistakes$)
accessed on 01.05.2021

Fundamentals of behavioral finance;<https://www.investmentnews.com/fundamentals-of-behavioral-finance-overconfidence-bias-197276>
accessed on 01.05.2021

මුදල් ප්‍රතිපත්තිය හා මැණ කාලීන ප්‍රවත්තන

රෝහිණී ලියනගේ

ජේං්ඡේ සහකාර අධ්‍යක්ෂ,
ගෙවීම් හා පියවීම් දෙපාර්තමේන්තුව

1. මුදල් ප්‍රතිපත්තිය

මුදල් ප්‍රතිපත්තිය මගින් කිසියම් රටක ආර්ථික ක්‍රියාකාරීත්වය කෙරෙහි එම රටේ මුළු අධිකාරිය/මහ බැංකුව මැදිහත් වන ආකාරය හා දායක වන ආකාරය විග්‍රහ කරයි.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ප්‍රධාන අරමුණක් වන ආර්ථික හා මිල ස්ථායිතාව ප්‍රතිපත්තිය කරයි. ශ්‍රී ලංකාවේ මුදල් ප්‍රතිපත්තිය කිරීම සඳහා අදාළ බලතල 1949 අංක 58 දරන, මුදල් නීති පනත මගින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට ලබා දී තිබේ. ඒ අනුව, රට තුළ මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මගින් සිදු කරයි.

ආර්ථිකයේ මුදල් ඉල්ලුමට හා අපේක්ෂිත ඉලක්ක වන උද්ධමනය, ආර්ථික වර්ධනය, ගිණු ප්‍රසාරණයට අනුකූල වන ආකාරයට ආර්ථිකයේ මුදල් සැපයුම හැසිරවීම තුළින් මුදලේ මිල/මුදලේ පිරිවැය එනම් පොලී අනුපාතිකය තීරණය කිරීම ප්‍රධාන වශයෙන් ම සිදු වේ. පොලී අනුපාත අපේක්ෂිත ඉලක්ක අනුව තබා ගැනීම සඳහා වෙළඳපොල ද්‍රව්‍යීලතාව සහ අදාළ අනෙකුත් කරුණු දෙනීක ව සැලකිල්ලට ගතිමත් ඒ අනුව වෙළඳපොල මෙහෙයුම් කමිටුවත්, මුදල් ප්‍රතිපත්ති කමිටුව හා මුදල් ප්‍රතිපත්තිය සඳහා වන උපදෙස් කමිටුවත් ක්‍රියාත්මක වේ. මෙම කමිටු පිළිබඳ ඉදිරියේ දී සාකච්ඡා කෙරෙනු ඇත.

1.1 ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අරමුණ හා මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමුව

1949 අංක 58 දරන මුදල් නීති පනත, 2002 අංක 32 දරන මුදල් නීති පනත මගින් සංශෝධනය කෙරුණි. ඒ අනුව සංශෝධනය මුදල් නීති පනතේ සඳහන් ආකාරයට ප්‍රධාන අරමුණ දෙකකි.

- ආර්ථික හා මිල ස්ථායිතාව
- මුළු පද්ධති ස්ථායිතාව

ආර්ථික හා මිල ස්ථායිතාව යනු ඉතා පුළුල් සංකල්පයකි. රටක පොලී මිල මට්ටමේ සිදු වන අඛණ්ඩ උච්චාවචනයන්/විව්ලනයන් අවම මට්ටමක තබා ගැනීම මිල ස්ථායිතාව ලෙස හැදින්වේ. එසේ ම මිල ස්ථායිතාව යනු ආර්ථික ස්ථායිතාවේ එක් සාධකයක් පමණි. ආර්ථික ස්ථායිතාව මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක වීමේ අවසාන ඉලක්කය ලෙස දක්වා තිබේ.

ආර්ථික කම්පන, පසුගාමී හා ආතතිමය වාකාවරණයන් තුළ දී වුව ද රටේ ආර්ථික වර්ධනයට හා මහජනතාව සතු වත්කම්වලට හානි නොවන ආකාරයට මුළුයායන විසින් සිදු කරනු ලබන මුළු අතරමැදිකරන කාර්යය සහ එම මුළු අතරමැදිකරන කාර්යයන් කාර්යක්ෂම ව සිදු කිරීම මුළු පද්ධති ස්ථායිතාව ලෙස හැදින්විය හැකි ය. එනම් ආයෝජන ප්‍රවර්ධනය

හා ආර්ථික වර්ධනය සඳහා මුල්‍ය පද්ධතියේ නිරන්තර ක්‍රියාකාරීත්වය හිතකර වන ආකාරයට පවත්වා ගැනීමයි.

1.2 මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමුව

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් නමුදිලි උද්ධමන ඉලක්කරණ (Flexible Inflation Targeting) රාමුව තුළ වර්තමාන මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සිදු කරනු ලෙසි. උද්ධමනය මැදි කාලීන ව හා ස්ථායි ව තනි අගයක තබා ගැනීම සහ ආර්ථික වර්ධන වේගය විභව මට්ටම කරා ප්‍රාග්ධන වීම මෙහි මුළුක අරමුණු වේ. දෙනික පදනම මත සිදු වන මුදල් ප්‍රතිපත්ති මෙහෙයුම් ක්‍රියාවලිය තුළ කෙටි කාලීන පොලී අනුපාතික මෙහෙයුම් සඳහා, බරිත සාමාන්‍ය ඒක්ෂණ මුදල් අනුපාතිකය (Weighted Average Call Money Rate) ප්‍රතිපත්ති උපකරණය හාවිත කිරීම සිදු වේ. මෙහෙයුම් ක්‍රියාවලිය සඳහා සංචිත මුදල් ඉලක්ක හාවිත කිරීම සිදු නොවේ. මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ඉවහල් වන ප්‍රධාන අතරමැදී දරුණු විවෘතය ලෙස පුව්ල් මුදල් සමස්ත තවදුරටත් යොදා ගනු ලබනු ඇත. එය මහ බැංකුවේ වාර්ෂික මුදල් වැඩසටහන තුළ ප්‍රධාන අංගයක් ලෙස පවතී.

මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමුව තුළ යොදා ගන්නා ප්‍රතිපත්ති උපකරණ ලෙස ප්‍රධාන වශයෙන් ම උපකරණ කිහිපයක් ඇත. ඒවා නම් ප්‍රමාණාත්මක මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපකරණ වන ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික, විවට වෙළඳපාල කටයුතු, සංචිත අවශ්‍යතා අනුපාතිකය හා බැංකු අනුපාතිකය වේ. මේ පිළිබඳ විස්තර ඉදිරියේ දී සාකච්ඡා කෙරෙනු ඇත. මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමුවේ ඉලක්ක හා විවෘතයන් තවදුරටත් මෙසේ පැහැදිලි කළ හැකි ය.

1.3 මෙහෙයුම් ඉලක්කය මගින් අපේක්ෂිත තනි අගයකින් යුතු අවම මට්ටමේ උද්ධමනය

මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම තුළින් මිල මට්ටම ස්ථාවර ව තබා ගැනීම ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මුළුක අරමුණ වේ. අවම මට්ටමේ

උද්ධමනයක් පවත්වා ගෙන යැම තුළින් නමුදිලි උද්ධමන ඉලක්කරණ රාමුව තුළ ක්‍රියාත්මක වන මුදල් ප්‍රතිපත්තිය මගින් මෙම අරමුණ ප්‍රාග්ධන සඳහා දෙනික පදනම් සිදු වන, මෙහෙයුම් කටයුතුවල දී, බරිත සාමාන්‍ය ඒක්ෂණ මුදල් අනුපාතිකය ප්‍රතිපත්ති උපකරණය ලෙස හාවිත කිරීම සිදු වේ.

දෙනික පදනම් මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක වීම හා මෙහෙයුම් සිදු කරන්නේ බරිත සාමාන්‍ය ඒක්ෂණ වෙළඳපාල මුදල් අනුපාතිකය යොදා ගැනීමෙනි. එනම් වෙළඳපාල සහභාගිත්ව ආයතනවල දෙනික මුදල් අවශ්‍යතාව සපුරාලීම සඳහා වෙළඳපාල තුළ තීරණය වන පොලී අනුපාතිකය, පොලී අනුපාත කොරිඩ්ව තුළ අවම උව්‍යාවනයන්ට යටත් ව පවත්වා ගෙන යැම තුළින් ය.

1.4 අවසාන ඉලක්කය

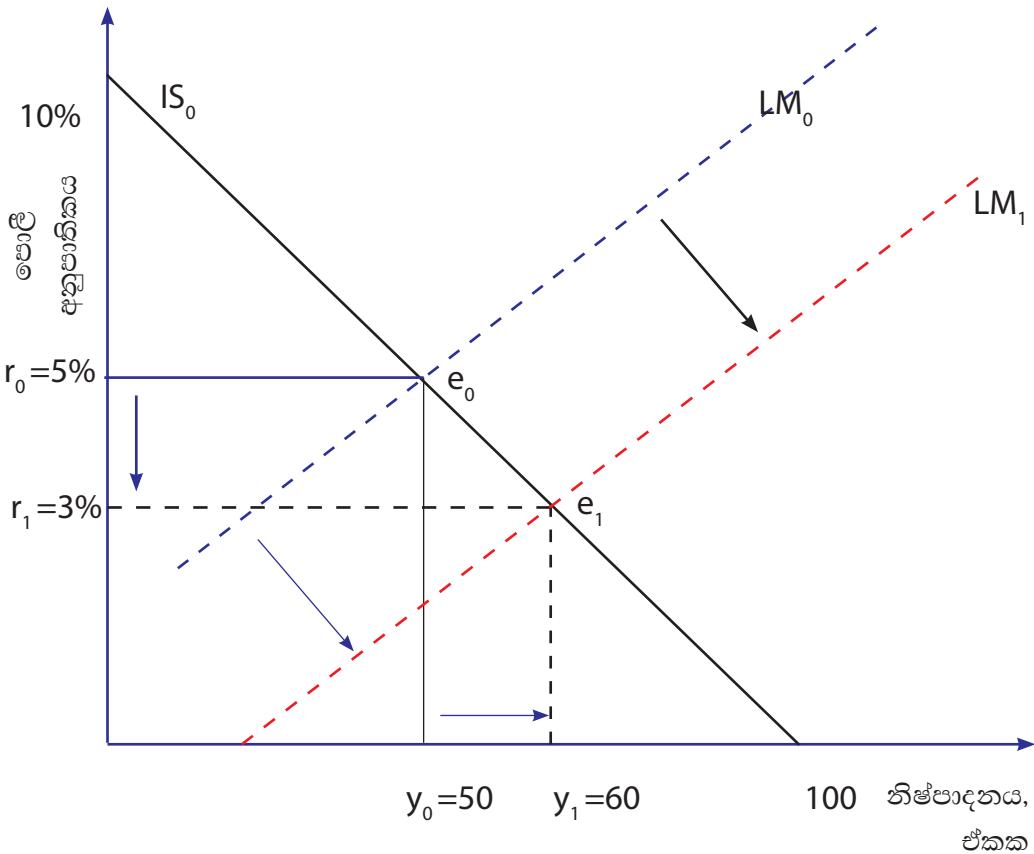
ආර්ථික හා මිල ස්ථායිතාව, එනම් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ප්‍රධාන අරමුණු ඉටු කර ගැනීම් වැඩියුණු කළ මුදල් ප්‍රතිපත්තියේ අවසාන ඉල්ලකය වේ. රටක පොදු මිල මට්ටමේ අඛණ්ඩ උව්‍යාවනයන් අවම මට්ටමක තබා ගැනීම තුළින් ආර්ථික ස්ථායිතාව කරා ප්‍රාග්ධන වීම සඳහා වන අවසාන ඉලක්කය සපුරා ගැනීම යම් කල් පමාවක් සහිත ව සිදු වන බව කියුවේ. මේ අනුව පැහැදිලි වන්නේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව එහි ප්‍රධාන අරමුණු වන ආර්ථික හා මිල ස්ථායිතාව ප්‍රාග්ධන විවෘතයන් ප්‍රතිපත්තිය කිරීම බවයි. තවද ද මිල ස්ථායිතාව ප්‍රාග්ධන විවෘතයක් පමණක් බව පෙන්වා දිය හැකි ය. මෙම ලිපියේ මින් ඉදිරියට සාකච්ඡා කෙරෙන්නේ මුදල් ප්‍රතිපත්ති වර්ග, මුදල් ප්‍රතිපත්ති ඉලක්ක, මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමුව, මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපකරණ සහ මැත කාලීන ප්‍රවණතා වේ.

2. මුදල් ප්‍රතිපත්ති වර්ග

මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ස්වරුපය අනුව ප්‍රධාන වශයෙන් මුදල් ප්‍රතිපත්තිය කොටස් දෙකකට බෙදා දැක්වා ඇති ය.

2.1 ප්‍රසාරණාත්මක මුදල් ප්‍රතිපත්තිය

වෙළඳපොල තුළ පවතින සමස්ත මුදල් තොගය ඉහළ දැමීම මෙහි දී සිදු වේ. පොලී අනුපාතිකයන් අඩු කිරීම තුළින් වෙළඳපොල ද්‍රව්‍යීකාරක ඉහළ න්‍යාය අතර ආර්ථික කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය අරමුදල් අඛණ්ඩ ව ලබා දීම තුළින් අපේක්ෂිත ඉහළක්ක කරා ප්‍රාග්ධන විම සිදු වේ. පොලී අනුපාතික අඩු කිරීම තුළින් ආර්ථිකයේ න්‍යාය සඳහා වන ඉල්ලුම ඉහළ යන අතර ඒ තුළින් නිෂ්පාදනය ඉහළ යැම් හරහා ආර්ථිකයේ සමස්ත නිමවුම වැඩි වේ. මෙයින් ආර්ථිකය වර්ධනය වීමක් අපේක්ෂා කෙරේ.

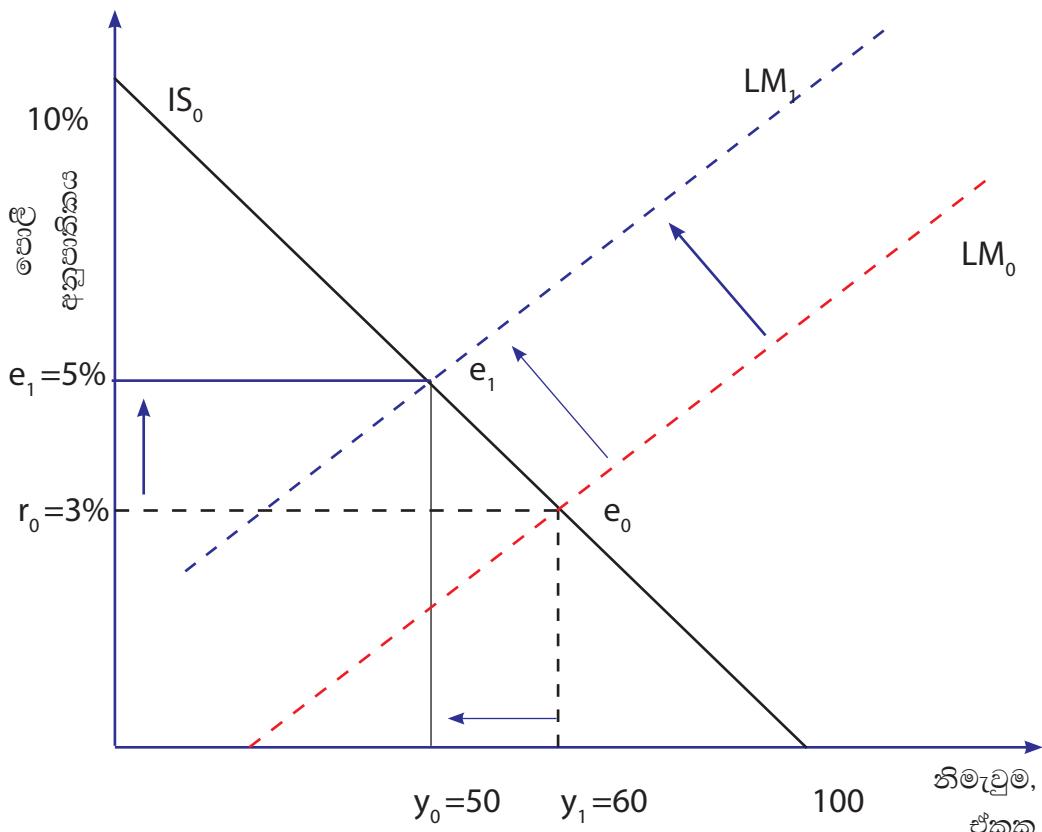

මෙම පිළිබඳ ව ආර්ථිකය හාණ්ඩ හා මුදල් වෙළඳපොල සමතුලිතකාව දක්වන (IS-LM) වතු විග්‍රහය මෙයින් පැහැදිලි කළ හැකි ය. ආර්ථිකයේ මූල්‍ය හා භාණ්ඩ වෙළඳපොල සමතුලිතයේ ආරම්භක අවස්ථාව උං වන අතර පොලී

අනුපාතිකය හා ॥ ० නිමවුම y_0 වේ. ප්‍රසාරණාත්මක මුදල් ප්‍රතිපත්තිය මෙයින් මුදල් තොගය වැඩි වන නිසා මුදල් වෙළඳපොල සමතුලිතකාව LM_0 පෙන්වන වකුය LM_1 දක්වා දකුණට/පහළට විතැන් වේ. ඒ අනුව, වෙළඳපොල නව සමතුලිතය e_1 වන අතර සමතුලිත පොලී අනුපාතිකය ॥ ० සිට r_1 දක්වා පහළ අගයක් ද සමතුලිත නිමවුම y_1 සිට y_1 දක්වා ඉහළ මට්ටමක් ද කරා ගමන් කර ඇත. එනම් ප්‍රසාරණාත්මක මුදල් ප්‍රතිපත්තිය මෙයින් වෙළඳපොල නිෂ්පාදනය ඉහළ යැමක් ඇති විය හැකි බව පෙන්වා දිය හැකි ය.

2.2 සංකේතනාත්මක මුදල් ප්‍රතිපත්තිය

වෙළඳපොල තුළ පවතින අතිරික්ක ද්‍රව්‍යීකාරක තුළින් අඛණ්ඩ ව අනෙකුත් සාර්ව ආර්ථික විව්‍යාපෘති දැඩි බලපෑමක් සිදු වන විට

විශේෂයෙන් ම උද්ධමනකාරී බලපෑම අවම කිරීම සඳහා බොහෝ අවස්ථාවල සංකීර්ණතාත්මක මුදල් ප්‍රතිපත්තිය හාවත කරයි. මේ තුළින් ආර්ථිකය තුළ ඇති මුදල් තොගයේ අඩු වීමක් සිදු වී මුදලේ මිල/පිරිවැය පොලී අනුපාතික ඉහළ යාමක් සිදු වේ. අවසාන ප්‍රතිථලය ආර්ථික ක්‍රියාකාරීත්වය සංකීර්ණය වීමයි. ආර්ථිකයේ ආරම්භක සමතුලිතය නිමැවුම y_0 හා පොලී අනුපාතිකය r_0 වේ. සංකීර්ණතාත්මක මුදල් ප්‍රතිපත්තියක් මගින් ආර්ථිකය තුළ පවතින (සමස්ත මුදල් තොගය අඩු වීමට ලක් වන නිසා මුදල් වෙළඳපාල සමතුලිතය LM_0) වෙළඳපාල දක්වන LM_1 දක්වා ඉහළට/වමට විතැන් වේ. ඒ අනුව, නව සමතුලිතය r_1 දක්වා ඉහළට ගමන් කර ඇති අතර නිමැවුම y_1 සිට y_1 දක්වා පහළට ගමන් කර ඇත. පොලී අනුපාතිකය r_1 සිට r_1 දක්වා ඉහළට ගමන් කර ඇති බව පැහැදිලි වේ.

සංකීර්ණතාත්මක මුදල් ප්‍රතිපත්තිය මගින් ආර්ථිකයක නිෂ්පාදනය අඩු වීමෙන් ආර්ථික වර්ධනය අඩු වේ. එම ආර්ථිකය තුළ උද්ධමනකාරී බලපෑම පාලනය වූ විට තැවත මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ලිහිල්කරණයක් අපේක්ෂා කළ හැකි ය. කෙසේ වූව ද දියුණු, නොදියුණු සියලු රටවල් සංකීර්ණතාත්මක මුදල් ප්‍රතිපත්ති විතැන් විට අවස්ථානුකුල ව යොදා ගන්නා බව පෙනේ.

දිදාහුරණ ලෙස 2007 වසරෙන් පසු ව වත්කම් අරුබුදය නිසා ලොව ප්‍රබල රටවල් මුදල් ප්‍රතිපත්තිය දැඩි කිරීම සිදු කළේ ය. රට සමගම් ව බොහෝ රටවල් තම පොලී අනුපාතික ඉහළ

විට පෙන්වන දිය හැකි ය. පවතින සමස්ත

දෙමා ඉන් පසු ව කුම කුමයෙන් මුදල් ප්‍රතිපත්ති ලිහිල්කරණය කිරීම පෙන්වා දිය හැකි ය. 2020 වර්ෂය තුළ බොහෝ රටවලට බලපෑ සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ අභියෝග හමුවේ, ආර්ථික කටයුතු දිරි ගැන්වීම සඳහා මූල්‍යය සහන ලබා දීම හා පොලී අනුපාතික අඩු කිරීම ද පෙන්වා දිය හැකි ය.

3. මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපකරණ

මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සතු ව ඇති මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපකරණ පහත පරිදි දැක්විය හැකි ය.

ප්‍රමාණාත්මක මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපකරණ

මුදල් ප්‍රමාණය/තොගය මත සංශ්‍යුත් ව ම බලපෑම් ඇති කරන මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපකරණ මේ ගණයට අයත් වේ. මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී මෙම උපකරණ බහුල වශයෙන් යොදා ගැනීම සිදු වේ.

- (අ) ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතිකය
- (ආ) ව්‍යව වෙළඳපාල කටයුතු
- (ඇ) ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතිකය
- (ඈ) බැංකු අනුපාතිකය

ප්‍රමාණාත්මක නොවන මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපකරණ

ප්‍රමාණාත්මක මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී මෙන් මෙහි දී ආර්ථිකය තුළ ඇති මුදල් තොගය/ප්‍රමාණය මත බලපෑම් ඇති නොකරයි. යම් යම් අංශවලට දෙන සය පාලනය, දිරීමත් කිරීම වැනි විශේෂ අරමුණු ලාභ කර ගැනීම සඳහා ප්‍රමාණාත්මක නොවන මුදල් උපකරණ හාවිත කරයි.

- (අ) ආන්තික අවශ්‍යතා පැනවීම

මේ මෙහින් සය සැපයීම පාලනය වේ. උදා: භාණ්ඩ ආන්තික කිරීමේ දී සෞඛ්‍ය උපකරණ එහි විවෘත කිරීම සඳහා වන තැන්පතු අවශ්‍යතාව 50%, 100%, 200% ලෙස ඉහළ තැන්පතු සහ ඉවත් කිරීම

- (ආ) පාරිභෝගික සය සඳහා සීමා පැනවීම
- (ඇ) ඕනෑධ්‍ය ප්‍රයෝග, උපදෙස් දීම තුළින් තොරා ගත් අංශවලට සය ලබා දීමට යොමු කිරීම
- (ඈ) සංශ්‍යුත් ක්‍රියාත්මකය - අවශ්‍ය අංශ සඳහා සංශ්‍යුත් ව ම මැදිහත් වීම

උදාහරණයක් ලෙස ග්‍රාමීය සංචාරය යොරු ග්‍රාමීය සඳහා මේ දැක්විය හැකි ය. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ප්‍රාදේශීය සංචාරය දෙපාර්තමේන්තුව මෙහින් සෞඛ්‍යයා සය යොරු ස්ථානාත්මක කරවීමට පහසුකම් සැපයීම ද තවත් උදාහරණයකි.

- (ඉ) ඉදිරි මාර්ගෝපදේශ (Forward Guidance)

මැත කාලීන ව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී වෙළඳපාල පදනම් කර ගත් ප්‍රතිපත්තිමය උපකරණ යොදා ගනී. වර්තමානයේ වැඩි වශයෙන් හාවිතයට ගන්නා උපකරණ ලෙස ප්‍රමාණාත්මක මූල්‍ය උපකරණ හඳුන්වා දිය හැකි ය. ප්‍රමාණාත්මක මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපකරණ මෙහින් පාලනය කළ තොහැකි අංශ සඳහා ප්‍රමාණාත්මක නොවන මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපකරණ යොදා ගැනීම සිදු වේ. ප්‍රමාණාත්මක මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපකරණ පිළිබඳ ව මෙතැන් සිට තවදුරටත් සාකච්ඡා කෙරේ.

(ආ) ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතිකය

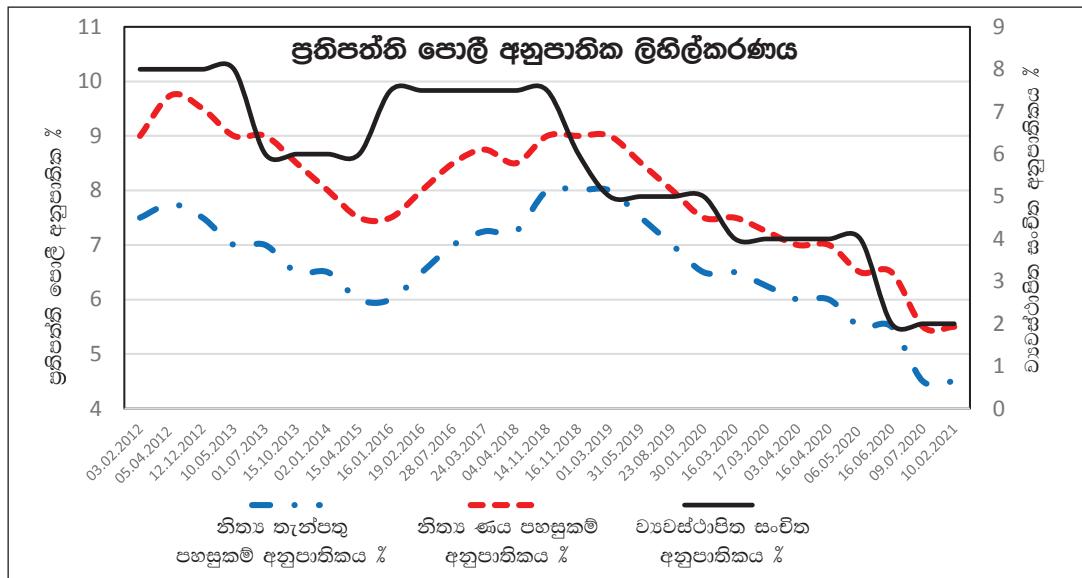
නිත්‍ය තැන්පතු පහසුකම් අනුපාතිකය (Standing Deposit Facility Rate (SDF)) සහ නිත්‍ය සය දීමේ පහසුකම් අනුපාතිකය (Standing Lending Facility Rate (SLF)) ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික ලෙස භැඳින්වේ. නිත්‍ය තැන්පතු පහසුකම් යටතේ දෙනින් පදනම්න් වෙළඳපාල සහභාගින්ව ආයතන (මහ බැංකුවේ ලියාපදිංචි වාණිජ බැංකු සහ ප්‍රාථමික වෙළඳ ආයතන) සතු අතිරික්ත දුවශීලතාව මහ බැංකුවේ නිත්‍ය තැන්පතු පහසුකම් යොදා ගෙන තැන්පතු කිරීම සිදු කරයි. එයට අදාළ වන පොලීය, එනම් නිත්‍ය තැන්පතු අනුපාතිකය සමඟ රේලුග වැඩි කරන දිනයේ සහභාගි වන ආයතනවල ගිණුමට හර කරයි. නිත්‍ය සය දීමේ පහසුකම් යටතේ හිග දුවශීලතාවක් පවතින සහභාගින්ව ආයතන සඳහා නිත්‍ය සය දීමේ අනුපාතිකය යටතේ සුරක්මිපතක් ඇපයට තබා ගෙන මුදල් ලබා දෙන

අතර රළුග දින එම මුදල් පොලිය සමග ගිණුමට හර කළ විට සුරක්ෂිත තිදහස් කරයි.

ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික යටතේ මුදල් වෙළඳපොල සමතුලිත මට්ටම දෙනික පදනම් පවත්වා ගැනීමට අපේක්ෂිත අවම හා උපරිම පොලී අනුපාතිකයන් දැක්වෙන අතර එය පොලී අනුපාතික කොරෝන් ලෙස ද හැඳින්වේ. මුදල් ප්‍රතිපත්ති විවරණය තුළ මුදල් ප්‍රතිපත්තිය පිළිබඳ තීරණ/ස්ථාවරත්වය ප්‍රකාශ කිරීම පොලී අනුපාතික කොරෝන් මගින් සිදු වේ.

1.1 රුප සටහනේ දැක්වෙන ආකාරයට නිත්‍ය තැන්පතු පහසුකම් අනුපාතිකය සහ නිත්‍ය ගැනීම් පහසුකම් අනුපාතිකය මගින් පොලී අනුපාතික කොරෝන් දක්වා ඇත. එහි පරතරය 2019 වන විට (SDF -

1.1 රූපය : ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික සහ ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතිකය

SLF, 9% - 8%) 1% පදනම් අංක 100ක් තරම් පවු වී ඇත. 2016 සහ 2017 වර්ෂයන් තුළ කිහිප වතාවක් ම පොලී අනුපාතික වෙනස් වූ අතර පොලී අනුපාතික කොරෝන් පරතරය නොවෙනස් ව පැවතුනි. 2021 වන විට, ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික 4.5% සහ 5.5% මට්ටමේ අවම අගය පරාසයක් තුළ පවත්වා ගැනීමෙන් ද ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතිකය 2% දක්වා අඩු කිරීමෙන් ද ආර්ථික වර්ධනය දිරි ගැනීම් සඳහා උපරිම දායකත්වයක් ලබා දී තිබෙන බව පැහැදිලි වේ.

එසේ ම, අවම විවෘතයෙන් යුත්ත ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික මෙන්ම පොලී අනුපාතික කොරෝන් පරාසය ද මුදල් වෙළඳපොල පොලී අනුපාතික උච්චාවචනය අවම මට්ටමක තබා ගැනීම සඳහා වැදගත් වන බව පෙනේ. ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතිකය නිත්‍ය ගැනීම් පහසුකම් අනුපාතිකය අභිජනන අතර බැංකු අනුපාතිකය අනෙකුත් පොලී අනුපාතිකයන්ට වඩා ඉහළ පොලී අනුපාතිකයක් බව පෙන්වා දිය හැකිය.

(ආ) විවත වෙළඳපොල කටයුතු

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව රජයේ බැංකුකරු හා අනෙකුත් බැංකුවල බැංකුකරු ලෙස විවත වෙළඳපොල දක්වා ඇත. එහි පරතරය 2019 වන විට (SDF -

තුළ තාවකාලික හෝ ස්ථීර පදනම් මුදා වත්කම්/සුරක්ම විකිණීම හා මිලදී ගැනීම තුළින් මුදල් ප්‍රමාණය/දුවශීලිතාව පාලනය කිරීම, ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික කොරෝන් පොලී අනුපාතික තබා ගැනීම හෝ අපේක්ෂිත මට්ටමට ගෙන එම විවෘත වෙළඳපොල කටයුතු මගින් සිදු වේ. මැත කාලීන ව, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් සක්‍රීය විවත වෙළඳපොල කටයුතු ක්‍රමය යටතේ මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කරනු ලබයි.

මුදල් නීති පනතේ 91 වගන්තියේ සඳහන් වන බලතල ප්‍රකාර ව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ විවට වෙළඳපොල තුළ සුරකුම්පත් විකිණීම හා මිලදී ගැනීම සිදු කරයි. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් වෙළඳපොලෙන් සුරකුම්පත් මිලදී ගන්නා විට වෙළඳපොල ද්‍රව්‍යීලතාව ඉහළ යන අතර වෙළඳපොල තුළට සුරකුම්පත් විකිණීමට තීරණය කළ විට වෙළඳපොල ද්‍රව්‍යීලතාව පහළ යයි.

සත්‍යාය විවට වෙළඳපොල කටයුතු දෙනීක පදනම්න සිදු කිරීම පියවර කිහිපයකින් දැක්විය හැකි ය.

- වෙළඳපොල මෙහෙයුම් කම්ටුව මගින් හිග/අතිරික්ත ද්‍රව්‍යීලතාව තීරණය කිරීම හා පුරෝෂකලතය කිරීම
- වෙළඳපොල මෙහෙයුම් කම්ටුව රස්වීම (Market Operation Committee) පැවැත්වීම සහ දෙනීක ව පැවැත්විය යුතු වෙන්දේසි වර්ග දෙක, ප්‍රමාණය සහ කාල වකවානු පිළිබඳ තීරණය කිරීම
- වෙළඳපොල මෙහෙයුම් කම්ටුව රස්වීම ලබා දුන් තීරණ අනුව වෙන්දේසි පැවැත්වීම පිළිබඳ විස්තර සහභාගිත්ව ආයතන වෙත විදුත් ලංසු කුමය (Electronic Bidding System) මගින් දැනුම් දීම
- සහභාගිවන්නන් විසින් තම ලංසු, විදුත් ලංසු ඉදිරිපත් කිරීමේ පද්ධතිය මගින් ලබා දීම
- වෙළඳපොල මෙහෙයුම් කම්ටුව රස්වීම මගින් වෙන්දේසි ප්‍රතිඵල පිළිබඳ තීරණය කිරීම හා විදුත් ලංසු පද්ධතිය මගින් නිකුත් කිරීම
- තවදුරටත් අතිරික්ත/හිග ද්‍රව්‍යීලතා පවතී නම් ඒ සඳහා නිත්‍ය තැන්පතු අනුපාතිකය/නිත්‍ය තොය දීම් අනුපාතිකය මගින් ද්‍රව්‍යීලතා පහසුකම් සැපයීම

විවට වෙළඳපොල කටයුතු සඳහා ප්‍රධාන වගයෙන් වෙන්දේසි වර්ග කිහිපයක් පැවැත්වේ.

- දෙනීක පදනම්න සිදු කරන ප්‍රතිච්‍රිතුම්/ප්‍රතිමලදී ගැනීම වෙන්දේසි

- තාවකාලික හෝ ස්ථීර පදනම්න හා සංඛ්‍යාගාර බිල්පත් මිලදී ගැනීම හෝ විකිණීම
- විදේශ විනිමය ඩුවමාරු වෙන්දේසි

වෙළඳපොල සහභාගිවන්නන්ට වෙන්දේසි සඳහා ලංසු 3 - ක් අතර ප්‍රමාණයක් ඉදිරිපත් කළ හැකි ය. සාර්ථක වන ලංසු තබන්නන්ට තමා ඉදිරිපත් කළ පොලී අනුපාතික යටතේ සුරකුම් ප්‍රමාණයක් ලැබේ/මිලදී ගැනීම සිදුවේ. විවිට වෙළඳපොල කටයුතුවල සාර්ථකත්වය සඳහා දෙපාර්ශ්වයේ ම සහභාගිත්වය මෙන් ම පිළිගත හැකි මිලට ලංසු තැබීම ද හේතු වේ.

මැත කාලයේ දි ක්‍රියාත්මක කළ විවට වෙළඳපොල කටයුතු පිළිබඳ විස්තර

මැත කාලීන ව පවත්වන ලද වෙළඳපොල දෙනීක මෙහෙයුම් කටයුතු අනුව, මුදල් වෙළඳපොල තුළ රුපියල් බිලියන 200 ඉක්ම වූ අතිරික්ත ද්‍රව්‍යීලතාවක් 2021 ජනවාරි මාසය වන විට පැවතිණි. කෙසේ වුවද එම අතිරික්ත ද්‍රව්‍යීලතාව රට තුළ අවශ්‍ය ණය දීම සඳහා යෙදිවීමක් සිදු වී නොමැති අතර එම අතිරික්ත ද්‍රව්‍යීලතාව සම්පූර්ණයෙන් ම වෙළඳපොල සහභාගිවන්නන් විසින් නිත්‍ය තැන්පතු පහසුකම් තුළ යොදවා ඇති බව පැහැදිලි වේ.

ද්විතීයක වෙළඳපොල මිලදී ගැනීම

2021 වර්ෂය සඳහා ද්විතීයක වෙළඳපොල තුළින් සුරකුම්පත් මිලදී ගැනීම්/විකිණීම සඳහා වෙන්දේසි පවත්වා නොමැති. එනම් ද්විතීයක වෙළඳපොලෙන් සුරකුම්පත් මිලදී ගැනීම්/විකිණීම දීර්ස කාලීන පදනම මත මුදල් වෙළඳපොල තුළ සිදු කර නොමැති. ඉහළ උද්ධමනාත්මක බලපැම නොමැති වාතාවරණය තුළ දී, වෙළඳපොලේ පවතින අතිරික්ත ද්‍රව්‍යීලතාව අඛණ්ඩ ව පවත්වා ගනිමින්, ආර්ථික කටයුතු දිරි ගැනීවීම සඳහා අවශ්‍ය වන පරිදි අවම විවෘතයකින් යුත්ත ව අවම පොලී අනුපාතිකයෙන් පවත්වා ගෙන ඇති බව පෙන්වා දිය හැකි ය.

2019 වර්ෂය තුළ සත්‍යාය විවිට වෙළඳපොල කටයුතු යටතේ දෙනීක පදනම හා තාවකාලික පදනම්න සිදු කරන ලද ගනුදෙනු සඳහා වෙළඳපොල සහභාගිත්වය සැලකිය යුතු තරම් ඉහළ අගයක් ගෙන ඇති. ද්විතීයක වෙළඳපොල තුළ සුරකුම්පත් ස්ථීර පදනම්න

1.1 වගුව - දෙනික පදනම්න් සිදු කළ මෙහෙයුම් කටයුතු

දිනය	ප්‍රතිමිලදී ගැනීම්/ ප්‍රතිච්ඡාණුම්	නිත්‍ය තැන්පතු/ණය පහසුකම්				දෙනික ද්‍රව්‍යීලතාව (රු.බ.)	සුරක්මිපත් මුහුණත වට්නාකම (රු.බ.)		
		නිත්‍ය තැන්පතු		නිත්‍ය ණය පහසුකම්					
		ප්‍රමාණය (රු.බ.)	අනුපාතිකය (%)	ප්‍රමාණය (රු.බ.)	අනුපාතිකය (%)				
2/9/2021		124.52	4.5	0	5.5	124.52	744.71		
2/8/2021		128.87	4.5	0	5.5	128.87	744.71		
2/5/2021		116.79	4.5	0.3	5.5	116.49	744.71		
2/3/2021		115.04	4.5	2	5.5	113.04	736.24		
2/2/2021		115.73	4.5	0	5.5	115.73	736.24		
2/1/2021		120.53	4.5	0	5.5	120.53	736.24		
1/29/2021		118.32	4.5	2.18	5.5	116.14	736.24		
1/27/2021		123.23	4.5	0	5.5	123.23	724.25		
1/26/2021		124.92	4.5	0	5.5	124.92	724.25		
1/25/2021		117.5	4.5	0	5.5	117.5	724.25		
1/22/2021		121.4	4.5	0	5.5	121.4	724.25		
1/21/2021		160.12	4.5	0	5.5	160.12	731.25		
1/20/2021		166.79	4.5	0	5.5	166.79	731.25		
1/19/2021		208.85	4.5	0	5.5	208.85	731.25		
1/18/2021		213.91	4.5	0	5.5	213.91	731.25		
1/15/2021		222.67	4.5	0.22	5.5	222.45	731.25		
1/13/2021		204.38	4.5	0	5.5	204.38	731.25		
1/12/2021		232.9	4.5	0	5.5	232.9	731.25		
1/11/2021		237.33	4.5	0	5.5	237.33	731.25		

උලාගුය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

මිලදී ගන්නා/විකුණු ගනුදෙනු සඳහා වෙළෙඳපොල සහභාගිත්වය 1.2 වගුව මගින් පැහැදිලි වේ.

2020 නොවුම්බර් මාසය තෙක් තාවකාලික පදනම මත විවට වෙළෙඳපොල කටයුතු යටතේ දෙනික පදනම හා තාවකාලික පදනම්න් සිදු කරන ලද ගනුදෙනු සඳහා වෙළෙඳපොල සහභාගිත්වය සැලකිය යුතු තරම් ඉහළ අයයක් ගෙන ඇත. 2020න් පසු ව, ද්වීතීයික වෙළෙඳපොල තුළ සුරක්මිපත් ස්ථීර පදනම්න් මිලදී ගන්නා/විකුණු ගනුදෙනු සඳහා වෙළෙඳපොල වෙන්දේසී පවත්වා නොමැති අතර අවම උද්ධමනයට යටත් ව, අතිරික්ත ද්‍රව්‍යීලතාව පවත්වා ගෙන ආර්ථික වර්ධනයට හිතකර වූ ලිඛිල් මුදල් ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කර තිබේ.

තවද, 2019 වර්ෂය තුළ සක්‍රිය විවිත වෙළෙඳපොල කටයුතු යටතේ දෙනික පදනම හා තාවකාලික පදනම්න් සිදු කරන ලද ගනුදෙනු සඳහා වෙළෙඳපොල සහභාගිත්වය සැලකිය යුතු තරම් ඉහළ අයයක් ගෙන ඇත. 2020න් පසු ව, ද්වීතීයික වෙළෙඳපොල තුළ සුරක්මිපත් ස්ථීර පදනම්න් මිලදී ගන්නා/විකුණු ගනුදෙනු සඳහා වෙළෙඳපොල වෙන්දේසී පවත්වා නොමැති අතර අවම උද්ධමනයට යටත් ව, අතිරික්ත ද්‍රව්‍යීලතාව පවත්වා ගෙන ආර්ථික වර්ධනයට හිතකර වූ ලිඛිල් මුදල් ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කර තිබේ.

විවෘත වෙළෙඳපොල කටයුතු

වෙන්දේසි දිනය	පියවීම් දිනය	වෙන්දේසි වරශය		ලැබුණු ලෝසු	පිළිගත් ලෝසු	අවම (%)	උපරිමය (%)	හරිත සාමාන්‍ය ඒක්සෑන් අනුපාතය (%)	කල්පිතීමේ දිනය	කාලය (දින ගණන)
		ප්‍රතිච්‍රානුම	ප්‍රතිලිඛිත ගැනීම	(රු.ලු.)	(රු.ලු.)					
11/11/2020	11/12/2020	0	10	17	10	4.55	4.56	4.55	11/26/2020	14
11/3/2020	11/4/2020	0	15	10	10	4.54	4.54	4.54	11/18/2020	14
11/2/2020	11/3/2020	0	10	10	10	4.55	4.55	4.55	11/17/2020	14
10/29/2020	11/2/2020	0	10	0	0	0	0	0	11/16/2020	14
10/28/2020	10/29/2020	0	20	5	5	4.55	4.55	4.55	11/12/2020	14
10/16/2020	10/19/2020	0	20	8	8	4.54	4.54	4.54	11/2/2020	14
10/15/2020	10/16/2020	0	20	18	18	4.53	4.54	4.54	10/29/2020	13
10/14/2020	10/15/2020	0	10	22	10	4.53	4.54	4.53	10/28/2020	14
10/13/2020	10/14/2020	0	10	6	6	4.52	4.53	4.53	10/28/2020	14
10/12/2020	10/13/2020	0	10	4	4	4.53	4.54	4.54	10/27/2020	14
10/9/2020	10/12/2020	0	15	1.5	1.5	4.55	4.55	4.55	10/26/2020	14
10/8/2020	10/8/2020	0	15	5	5	4.53	4.53	4.53	10/15/2020	7
10/7/2020	10/7/2020	0	10	10	10	4.53	4.54	4.54	10/14/2020	7
10/6/2020	10/6/2020	0	15	0	0	0	0	0	10/13/2020	7
10/5/2020	10/5/2020	0	15	11.5	11.5	4.53	4.54	4.54	10/12/2020	7
10/2/2020	10/5/2020	0	30	6	6	4.54	4.54	4.54	10/19/2020	14
9/30/2020	10/2/2020	0	20	20	20	4.53	4.54	4.535	10/16/2020	14
9/29/2020	9/30/2020	0	15	3	3	4.53	4.53	4.53	10/14/2020	14
9/28/2020	9/29/2020	0	15	7	7	4.53	4.55	4.54	10/13/2020	14
9/25/2020	9/28/2020	0	20	0	0	0	0	0	10/12/2020	14

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

(ඇ) බැංකු අනුපාතිකය

මුදල් නීති පනතේ 87 කොටස තුළ මේ සඳහා වන ප්‍රතිපාදන දක්වා තිබේ. මෙය ද ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතිකයකි. මහ බැංකුව වාණිජ බැංකුවලට අවසාන තෙය දෙන්නා පහසුකම සැපයීමේ දී අය කරන පොලී අනුපාතිකය වේ. මෙය වෙළෙඳපොල පවතින පොලී අනුපාතිකයන්ට වඩා ඉහළ පොලී අනුපාතිකයක් වන අතර දැන්තින පොලී අනුපාතිකය ලෙස ද හැඳින්වේ. සහභාගී වීමේ ආයතනයන්ට තෙය ලබා ගැනීමට ප්‍රමාණවත් අවස්ථා (ප්‍රතිච්‍රානුම වෙන්දේසි, තාවකාලික හා දෙනික, ස්ථීර පදනම්න් පැවැත්වීම සහ නීතිය දීමේ පහසුකම) තුළ සහභාගීත්ව ආයතනවල දෙනික අරමුදල් අවශ්‍යතා ස්වයංක්‍රීය ව ගැලපීම සිදු වේ. එම නිසා, බැංකු අනුපාතිකය තුළින් තෙය ගැනීම දිරීමත් නොකරයි. උදාහරණයක් ලෙසට, 2020 වසර ආරම්භයේදී 15% ලෙස පැවති බැංකු අනුපාතිකය එම වසරේ තෙවන කාර්යාල ආරම්භය වන විට 8.5% දක්වා

අඩු කිරීමේ ලිපිල් මුදල් ප්‍රතිපත්තියක් මහ බැංකුව අනුගමනය කර ඇති බව පෙනී යයි.

(ඇ) වකවස්ථාපිත සංවිත අනුපාතිකය (Statutory Reserve Requirement - SRR)

මුදල් නීති පනතේ 93 කොටස තුළ මේ පිළිබඳ ව දක්වා තිබේ. මෙය සැම වාණිජ බැංකුවක් ම තම තැන්පතුවලින් යම් ප්‍රතිඵලයක් මහ බැංකුවේ සංවිත ලෙස පවත්වා ගෙන යැමේ දී අදාළ වන අනුපාතිකයයි. මෙම අනුපාතිකය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් නිශ්චිත කරන අතර අවශ්‍ය පරිදි සංගේධනය කිරීම මුදල් ප්‍රතිපත්ති විවරණයේදී සිදු කරයි. ශ්‍රී ලංකා රුපියල්වලින් වාණිජ බැංකු පවත්වා ගෙන යන ඉල්ලුම් තැන්පත්, කාලීන හා ඉතුරුම් තැන්පත් සඳහා ව්‍යාවස්ථාපිත සංවිත අවශ්‍යතාව පවත්වා ගත යුතු වේ. මෙය මුදල් සැපයුම කෙරෙහි බලපාන ප්‍රතිපත්ති උපකරණයකි. සංවිත අවශ්‍යතා ඉහළ/පහළ තැබීමේ දී වාණිජ

බැංකුවලට මුදල් මැවීමේ හැකියාව පහළ/ඉහළ යාම සිදු වේ. සංචිත අවශ්‍යතාව සහි 2කට වරක් තබා ගත යුතු වේ.

- i. A - 1 සිට 15 දක්වා - පසුගිය මස මුල් සහි 2 තුළ තිබූ සාමාන්‍ය දෙනීක තැන්පත් වගකීම්වලින් 2% ක්
- ii. B - 16 සිට 31 දක්වා - අවසාන සහි 2 තුළ තබා ගත් තැන්පත් වගකීම්වලින් 2% ක් පමණ

සංචිත අවශ්‍යතාව පවත්වා ගැනීමට නො හැකි ගනුදෙනුකරුවන්ට/ සහභාගිකරුවන්ට ඒ සඳහා දඩු මුදලක් තියම කරයි.

ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අවශ්‍යතා අනුපාතිකය මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපකරණයක් ලෙස නිතර සංශෝධන නො වේ. මෙම අවශ්‍යතාව අඛණ්ඩ ව පවත්වා ගෙන යා යුතු අතර අවස්ථානුකුල ව සංශෝධනය කරයි.

අදාහරණයක් ලෙස 2018 නොවැම්බර් මස මුදල් ප්‍රතිපත්ති විවරණය තුළ වාණිජ බැංකුවල පැවති අඛණ්ඩ දුවිඥා හියය භූමිවේ 7.50% ලෙස පැවති සංචිත අවශ්‍යතාව 2% දක්වා ලිහිල් කිරීම සහ ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික 4.50% සහ 5.50% දක්වා පහළ නාංචා පවු පරාසයක් තුළට ගෙන ඒම තුළින් මුදල් ප්‍රතිපත්තිය

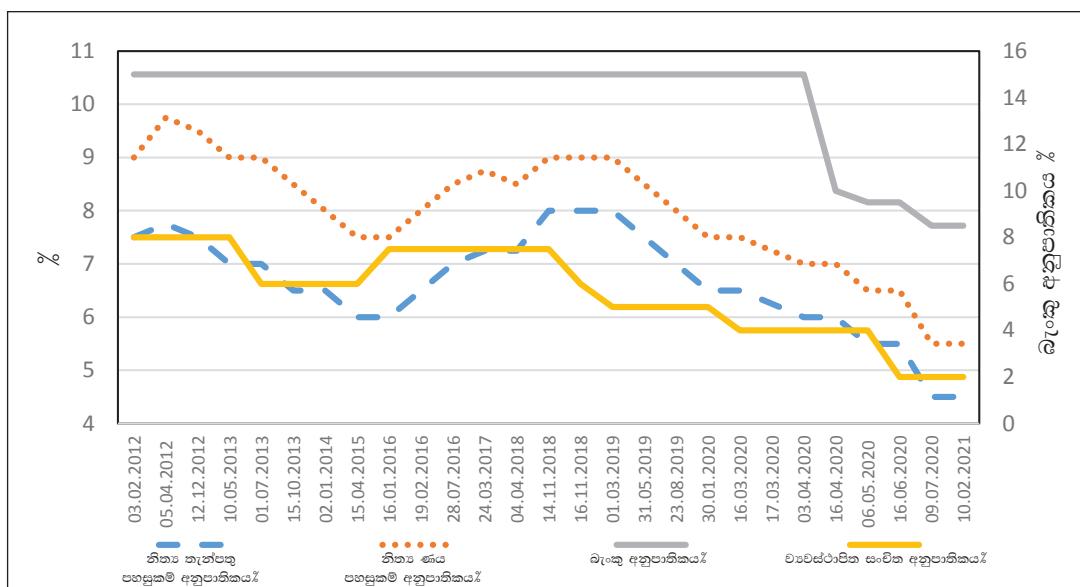
ලිහිල්කරණය කොට වෙළඳපොල දුවිඥාව ඉහළ නැංවීමට කටයුතු කර ඇත. සංචිත අවශ්‍යතාව අඩු කිරීම තුළින් වාණිජ බැංකු විසින් ගනුදෙනුකරුවන් සඳහා ලබා දෙන තේ මුදල් ප්‍රසාරණයක් අපේක්ෂා කෙරේ.

4. ප්‍රමාණාත්මක මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපකරණවල මත කාලීන හැසිරීම

මුදල් ප්‍රතිපත්තිය කිරීමට යොදා ගන්නා ප්‍රතිපත්ති උපකරණ වෙන් වෙන් වගයෙන් නො ව කිහිපයක් එක් ව ගත් විට මුදල් ප්‍රතිපත්තිය කියාත්මක වන ආකාරය පිළිබඳ අවබෝධ කර ගැනීම පහසු වේ. 1.2 රැජයේ දැක්වෙන පරිදි 2018 ජනවාරි - අප්‍රේල් දක්වා කාලය තුළ පැවති වෙළඳපොල දුවිඥා අතිරික්තය භූමිවේ ඒක්ෂණ වෙළඳපොල හා ප්‍රතිමිලදී ගැනුම වෙළඳපොල පොලී අනුපාතිකයන්, පොලී අනුපාතික කොරිඩ්ව තුළ අවම උච්චාවචනයන්ගෙන් යුතු ව පැවතුණි. නිත්‍ය තැන්පත් අනුපාතිකය 7.25% හා නිත්‍ය තේ පහසුකම් අනුපාතිකය 8.75% වූ අතර පොලී අනුපාත කොරිඩ් පරාසය පදනම් අංක 150ක් විය.

2018 අප්‍රේල් මස මුදල් ප්‍රතිපත්ති විවරණයේ දී නිත්‍ය තැන්පත් අනුපාතිකය 7.25% මට්ටමේ නො වෙනස් ව පැවති ඇති අතර නිත්‍ය තේ පහසුකම් අනුපාතිකය 8.50% දක්වා ලිහිල්කරණය කිරීම නිසා පොලී අනුපාතික

1.2 රෝග: ප්‍රතිපත්තිමය පොලී අනුපාතික ලිහිල්කරණය

කොරීබෝට පදනම් අංක 125ක් දක්වා පවතු පරාසයක් තුළ එක් දින පොලී අනුපාතික උච්චාවචනය වීම අපේක්ෂා කෙරිණි. අදාළ කාලය තුළ වෙළඳපොල හිග හා අතිරික්ත ද්‍රව්‍යීලතාව හමුවේ ඒක්ෂණ හා ප්‍රතිවිකෘති වෙළඳපොල තුළ බරිත සාමාන්‍ය මුදල් වෙළඳපොල අනුපාතිකය ඉහළ හා පහළ යැම් සහ ඇතැම් විට කොරීබෝටේ ඉහළ සීමාව දක්වා වැඩි වීම දක්නට ලැබේ.

මෙසේ මුදල් වෙළඳපොල තුළ පැවැති අඛණ්ඩ ද්‍රව්‍යීලතා හිගය නිසා වෙළඳපොල පොලී අනුපාතිකය ඉහළ යැම් අඛණ්ඩ ව සිදු විය. 2018 නොවැම්බර මස මුදල් ප්‍රතිපත්ති විවරණයේ දී විදේශීය අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වය හා විනිමය අනුපාතික උච්චාවචනය නිසා උක්ත දැක්වූ දේශීය වෙළඳපොල තුළ ඇති ද්‍රව්‍යීලතා හිගය අවම කිරීම සඳහා බැංකුවලට තබා ගත යුතු ව්‍යවස්ථාපිත සංවිත අනුපාතිකය 7.50% සිට 6% දක්වා පහත හෙළිණි. මෙහි ඇති වන මුදල් ප්‍රසාරණාත්මක බලපැම් සමනය කිරීම සඳහා නිත්‍ය තැන්පතු අනුපාතිකය 8% දක්වා නිත්‍ය ගෙය දීමේ අනුපාතිකය 9% දක්වා ඉහළ දැමීමේ පොලී අනුපාත කොරීබෝට පදනම් අංක 100ක් තුළ උච්චාවචනය වීම සීමා කෙරිණි. ඒ තුළ ව්‍යව ද ඒක්ෂණ හා ප්‍රතිවිකෘති වෙළඳපොල බරිත සාමාන්‍ය මුදල් වෙළඳපොල පොලී අනුපාතිකය උපරිම මට්ටම වන 9% දක්වා ලැගා වී ඇති බව නිරීක්ෂණය කළ හැකි ය. 2020 වර්ෂය තුළ උද්ගත වූ සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ අභියෝග (කොට්ඨාස 19) හමුවේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික අඩු කිරීමෙන්, වෙළඳපොල පොලී අනුපාතික සීසු ලෙස පහත වැට්ම දක්නට ලැබේ. ඒ අනුව, 2020 ජූලි මස 9 දින විට, නිත්‍ය තැන්පතු හා නිත්‍ය ගෙය දීමේ අනුපාතිකය පිළිවෙළින් 4.5% සහ 5.5% දක්වා අඩු කර ඇත. ව්‍යවස්ථාපිත සංවිත අනුපාතිකය 2% දක්වා තවදුරටත් ලිඛිල් කිරීම දැක ගත හැකි ය. දීන්ඩ්‍රාන පොලී අනුපාතිකයක් වන බැංකු අනුපාතිකය 15% සිට 8.5% තෙක් අඩු කිරීම දැක ගත හැකි ය. 2020 මැද හාගෙ වන විට අදියර කිහිපයක් යටතේ ඒය අඩු කර ඇත.

මැත කාලීන ව ක්‍රියාත්මක කළ ප්‍රමාණාත්මක නො වන මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපකරණ ලෙස ආනයන සීමා නියම කිරීම පෙන්වා දිය හැකි ය. එසේ ම ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනය ඉලක්ක කර ගත විවිධ ගෙය යෝජනා ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කිරීම ද දැක ගත හැකි ය.

මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම, දෙනික පදනම මත වෙළඳපොල මෙහෙයුම් කම්ටුවක් මගින් පැවැත්වේ. එය සැම දිනක ම උදැසන හෝ අවශ්‍ය පරිදි කිහිප වරක් ම රස්වීම මගින් කටයුතු කිරීම සිදු වේ. මුදල් ප්‍රතිපත්ති කම්ටුව විසින් මුදල් ප්‍රතිපත්තිය පිළිබඳ අධ්‍යාපනය කිරීම හා මුදල් මෙශ්බලයේ සලකා බැඳීම සඳහා නිරදේශ ඉදිරිපත් කිරීම සිදු කරයි. මුදල් සහ සාර්ව ආර්ථික වර්ධනය පිළිබඳ ප්‍රරෝක්ජනය කිරීම හා ඇගයීම් තුළ මුදල් ප්‍රතිපත්ති දිගානතිය පිළිබඳ ව අධිපතිතුමා සහ මුදල් මෙශ්බලයට නිරදේශ ඉදිරිපත් කිරීම සිදු වේ. මුදල් ප්‍රතිපත්තිය සඳහා ආර්ථිකයේ අනෙකුත් පාර්ශ්වයන්ට අදාළ නිරීක්ෂණ හා අදහස් ලබා දීමට මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපදේශන කම්ටුවක් ක්‍රියාත්මක වන අතර එය ප්‍රවීන වෘත්තිකයින් ගාස්තුයුදින්ගෙන් සහ පුද්ගලික අංශය නියෝජනය කරන නිලධාරීන්ගෙන් සමන්විත වේ.

මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා වන තීරණ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු වෙබ් අඩවියේ ප්‍රවත්පත් නිවේදන මගින් ප්‍රසිද්ධ කරනු ලැබේ.

මුදල් ප්‍රතිපත්ති ගමන් මග ඉදිරි වසර සඳහා ඉදිරිපත් කිරීම සැම වසරක ම ආර්ථික සතිය තුළ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මගින් සිදු කරයි. ඒ තුළින් එම වසර තුළ මුදල් ප්‍රතිපත්තියේ දිගානතිය, එනම් ලිඛිල් මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියක් හෝ දැඩි මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කිරීමට අපේක්ෂා කරයි ද යන්න ප්‍රකාශ කිරීම තුළ ද්‍රව්‍යීලික වෙළඳපොල සහභාගිවන්නන් එනම් බැංකු, ප්‍රාථමික වෙළඳුන් හා අනෙකුත් පාර්ශ්වකරුවන්ට තම ව්‍යාපාරික තීරණ හැඩා ගස්වා ගත හැකි ය. එම මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරත්වය පිළිබඳ දිගානතිය අනුව ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් හැඩා ගස්වා ගැනීම ඔස්සේ මිල ස්ථාවරත්වය හා ආර්ථික ස්ථාවරත්වය ලැගා කර ගැනීම ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ප්‍රධාන අරමුණයි.

ඩිජිටල් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය

(Digital Financial Inclusion) සහ කොට්ඨාස-19

වසංගත තත්ත්වය හමුවේ එහි වැදගත්කම

ආචාර්ය සඡිතවී විරසේකර

පෙශ්පේ සහකාර අධ්‍යක්ෂ,

ගෙවීම හා පියවීම දෙපාර්තමේන්තුව

ලෝක බැංකුවේ සංඛ්‍යාන වාර්තා අනුව පසුගිය වසර 150 තුළ සිදු වූ සිව්වැනි දරුණුතම ගෝලීය අවපාතය වන කොට්ඨාස-19 අරුබුදය හේතු කොට ගෙන ලෝක ආර්ථිකය 2020 වර්ෂයේ දී 4.3%ක අගයකින් පහත බැස්සේ ය. ලෝක ජනගහනයෙන් මිලියන සිය ගණනක් දරුණුවට ඇද දැමීමට සමත් දරුණු අරුබුදකාරී මේ වැනි අවස්ථාවක උපේක්ෂා සහගත ව සහ ගක්තිමත් ව එයට මුහුණ දීම සඳහා ආර්ථික පරිවර්තනයක් කළ හැකි ක්‍රමවේද කෙරෙහි ලෝකයේ ම අවධානය යොමු වී තිබේ. ඒ අතරින් ඩිජිටල් මූල්‍ය සේවා වෙත යොමු වීම ඇතුළු ඩිජිටල් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය නගා සිටුවීමේ ක්‍රියාදාම වෙත වඩා වැදගත්කමක් දී කටයුතු කිරීම කෙරෙහි අද වන විට බොහෝ රටවල් යොමු වී ඇත. එවන් පසුව්‍යීමක් තුළ ඩිජිටල් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය යනු ක්‍රමක්ද, ගෝලීය සහ දේශීය වශයෙන් එහි වැදගත්කම, සහ කොට්ඨාස-19 අරුබුදය හමුවේ ඩිජිටල් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය ප්‍රවර්ධනය සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ගනු ලැබූ ක්‍රියාමාර්ග කිහිපයක් සාකච්ඡා කිරීම මෙම ලිපියෙන් අරමුණු කෙරේ.

ඩිජිටල් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය යනු ක්‍රමක්ද?

ඩිජිටල් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය යනු මූල්‍ය වෙළෙදපොලට අවතිර්ණ වීමට අකමැති, අපහසු, හෝ අඩු පහසුකම් සහිත ජන කොට්ඨාස වෙත පහසුවෙන් සහ අවම පිරිවැයකින් විධීමත් මූල්‍ය ක්‍රමෙනු කරා පිවිසීමට ඩිජිටල් ක්‍රමවේද තුළින් ප්‍රවේශයක් ලබා දීම වේ.

රටක් එහි මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය ඉහළ තැබීම සඳහා ගන්නා ක්‍රියාමාර්ග තුළ ඩිජිටල් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය වැදගත් අංශයක් වන අතර වර්තමානයේ දී එය කාලීන අවශ්‍යතාවක් බවට පත් ව තිබේ.

ඩිජිටල් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවයේ ප්‍රධාන අංග

ඩිජිටල් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය සේවාපිත කිරීම සඳහා පරිපූර්ණ කළ යුතු විවිධ වූ කාරණා අතර මූලික වශයෙන් සම්පූර්ණ කළ යුතු කාරණා 3කි.

1. ඩිජිටල් ගනුදෙනු වේදිකාව (Digital Transaction Platform)

මෙය ගනුදෙනුකරුවකු ලබා ගත් හාන්චියක් හෝ සේවාවක් වෙනුවෙන් දත්ත පුවමාරු කරනු ලබන උපාංග හෝ මෙවලම් (ලදා: ගාවිත කාඩ්පිටයක් හෝ ජාගම දුරකථනයක්) හාවිත කොට ගෙවීම කිරීමට හෝ ගනුදෙනුකරුවා වෙත ලැබිය යුතු මුදලක් ලබා ගැනීමට පහසුකම් සළසන වේදිකාවකි. එසේ ම එය ගනුදෙනුකරුට වටිනාකම් ගබඩා කිරීමට අවසර දී ඇති බැංකුවක් හෝ බැංකු නො වන මූල්‍ය ආයතනයක් සමග විශ්වත් අයුරින් මූල්‍යමය වටිනාකම් ගබඩා කර තැබීමට ද, අවශ්‍ය විට එම වටිනාකම් පුවමාරු කිරීමට ද පහසුකම් සළසයි. උදා: ගාවිත කාඩ්පිටයක් හෝ ජාගම යොදුමක් හාවිත කොට වෙළෙදසලකින් හාන්චි මිල දී ගැනීමේ දී හෝ මෙන්ගත (Online) ගනුදෙනුවල දී එම ගනුදෙනු සිදු වන්නේ මෙවන් වේදිකාවක් හරහා ය.

2. සිල්ලර නියෝජිතයා (Retail Agent)

සිල්ලර නියෝජිතයා යනු සන්නිවේදන යටිතල ව්‍යුහය (Communication Infrastructure) සමග ඇති කර ගත් සම්බන්ධතාවක් සහිත බිජ්ටල් උපාංගයක් හාවිත කොට ගනුදෙනු පිළිබඳ තොරතුරු සම්ප්‍රේෂණය කිරීමට පහසුකම් ඇති වෙළෙන්දෙකු විය හැකි ය. මහු සමග ගනුදෙනු කිරීමේ දී ගනුදෙනුකරුවන්ට විදුත් වශයෙන් ගබඩා කළ වටිනාකමක් නැවත මුදල් බවට පත් කිරීමටත්, තම අතැති මුදල් විදුත් වශයෙන් ගබඩා කළ වටිනාකමක් බවට පත් කිරීමටත් පහසුකම් සැලැසේයි. සිල්ලර නියෝජිතයා බැංකුවක් හෝ බැංකු තොවන මූල්‍ය ආයතනයක් සමග ඇති කර ගත් ශිවිසුම්ගත සම්බන්ධතාවක් මත කටයුතු කරනු ලබයි. උදා: මෙහෙතු වෙළඳාමේ (E-Commerce) යෙදෙන්නකු හෝ කාචිපත්/ඡංගම යෙදුම් ආගුයෙන් ගනුදෙනු පහසුකම් සලසන වෙළඳසළක් සිල්ලර නියෝජිතයා ලෙස සැලකිය හැකි ය.

3. උපාංග (Device)

උපාංග යනු ප්‍රධාන වශයෙන් දත්ත සහ තොරතුරු සම්ප්‍රේෂණය කිරීමේ ඕනෑම ම උපාංගයක් විය හැකි අතර බිජ්ටල් මූල්‍ය අන්තර්ගතහාවය සෑපාඩිත කිරීම සඳහා ඡංගම දුරකථන හෝ වෙනත් බිජ්ටල් උපාංග (උදා: POS යන්තුයක් සමග සම්බන්ධතාවක් ඇති ගෙවීම් කාචිපතක් වැනි උපකරණයක්) අවශ්‍ය වේ.

මූල්‍ය අන්තර්ගතහාවය (Financial Inclusion) හා සේව්‍යමට බිජ්ටල් මූල්‍ය අන්තර්ගතහාවය ඉවහාල් වන්නේ කෙසේ දී?

මූල්‍ය අන්තර්ගතහාවය සංශ්‍ය ලෙස ම ආර්ථික වර්ධනය සඳහා ඉවහාල් වන බව බොහෝ පරෝධීය මගින් සනාථ කර ඇති. මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයට අවතිරෙන තොවන් එයට අවතිරෙන කර ගැනීම තුළින් ඉතිරි කිරීම් හා ආයෝජන ඉහළ නැංවන අතර එමගින් නිෂ්පාදන හා සේවා ඉහළ යැමත්, ජනතාව ආර්ථිකය ක්‍රියා සඳහා වඩාත් යොමු වීමත් සිදු වේ. ඒ අනුව දිරිදුකාව පහළ යැම මෙන් ම සමස්ත ආර්ථික වර්ධනය ඉහළ යැම ද අපේක්ෂා කළ හැකි ය. සම්ප්‍රදායික බැංකු සේවා හරහා පමණක් තොව ව බිජ්ටල් ක්ෂේත්‍රය සඳහා ඉවහාල් වන ආර්ථික වර්ධනය කෙරෙහි දනාත්මක බලපෑමක් ඇති කරන බව අද වන විට තහවුරු වී ඇති. බිජ්ටල් ක්ෂේත්‍රය සඳහා ඉවහාල් විට එමගින් අත් වන පහසුව, කාලය ඉතිරි වීම, තරගකාරී ජ්වන රටාව හා අනුගත වීම, අවදානම් අඩු වීම වැනි විවිධ ප්‍රතිලාභ නිසා ජනතාවට වඩාත් පහසු, විධිමත් මූල්‍ය හාවිතයන් සඳහා යොමු වීමට හැකි වීම නිසා එමගින් අත් වන ආර්ථික ප්‍රතිලාභ වැඩි වේ.

සිදු වන මූල්‍ය අන්තර්ගතහාවය ආර්ථික වර්ධනය කෙරෙහි දනාත්මක බලපෑමක් ඇති කරන බව අද වන විට තහවුරු වී ඇති. බිජ්ටල් ක්ෂේත්‍රය සඳහා ඉවහාල් විට එමගින් අත් වන පහසුව, කාලය ඉතිරි වීම, තරගකාරී ජ්වන රටාව හා අනුගත වීම, අවදානම් අඩු වීම වැනි විවිධ ප්‍රතිලාභ නිසා ජනතාවට වඩාත් පහසු, විධිමත් මූල්‍ය හාවිතයන් සඳහා යොමු වීමට හැකි වීම නිසා එමගින් අත් වන ආර්ථික ප්‍රතිලාභ වැඩි වේ.

ලෝක බැංකු සම්බන්ධයේ වාර්තාවන්ට අනුව අඩු හා මධ්‍යම ආදායම් ලබන රටවල කාන්තාවන් මූල්‍ය සේවා කෙරෙහි යොමු වීම පුරුෂ පාර්ශ්වයට සාපේක්ෂ ව 9%කින් පමණ අඩු ප්‍රතිශතයක් වන අතර ඔවුන් පුරුෂයන්ට සාපේක්ෂ ව 8%ක අඩු ප්‍රතිශතයකින් ජ්ගම දුරකථන හාවිත කරනු ලබයි. අප්‍රිකා කළාපයේ අත්දැකීම් අනුව තහවුරු වන්නේ කෙන්යාවේ M-pesa සහ බවහිර අප්‍රිකාවේ Mobile Telephone Network (MTN) වැනි ජ්ගම දුරකථන ආගුයෙන් සිදු කරන මූල්‍ය සේවා, සම්ප්‍රදායානුකූල බැංකු ක්මය අභිජනා බිජ්ටල් ක්ෂේත්‍රය හරහා මූල්‍ය අන්තර්ගතහාවය වැඩි කිරීම සඳහා ඉවහාල් වී ඇති බව ය. ඒ අනුව විශේෂයෙන් ම ස්ත්‍රී පුරුෂ ජන කොට්ඨාග අතර පවතින මූල්‍යමය හාවිතාව සම්බන්ධ පරතරය අවම කිරීම සඳහා ද බිජ්ටල් ක්ෂේත්‍රය පිටුවහැලක් වේ. තව ද, බොහෝ රටවල බැංකු ගිණුම් තොමැති එහෙත් දුරකථන හාවිත කරන පිරිස් හදුනා ගෙන එවන් පිරිස් මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයට අන්තර්ගත කර ගැනීම සඳහා බිජ්ටල් මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රය හැකිවෙන්නේ එවන් ප්‍රතිලාභ කිහිපයකි.

මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයට අවතිරෙන තොව වූවන් මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රය වෙත අන්තර්ගත කර ගැනීම රටක මූල්‍යමය ක්ෂේත්‍රයේ වර්ධනයට සහ සමස්ත සංවර්ධන ක්‍රියාවලියට පිටුවහැලක් වන්නා සේ ම පාරිභෝගිකයෙන් වෙත ද විවිධ වූ ප්‍රතිලාභ අත් කර දෙයි. පහත දැක්වෙන්නේ එවන් ප්‍රතිලාභ කිහිපයකි.

1. විධිමත් මූල්‍ය සේවා සඳහා ප්‍රවේශය

ගනුදෙනුකරුවන් බිජ්ටල් ගනුදෙනු ක්ෂේත්‍රය සමග කටයුතු කිරීමට පූරුෂ වීමෙන් එමගින් ලබා ගෙන්නා පළපුරුදේද වැඩි වන විට ඒ සම්බන්ධ විශ්වාසය ගොඩ නැගෙයි. මේ නිසා මූල්‍ය ගිණුම් පදනම් කර ගත් මූල්‍ය සේවා වෙත වඩාත් නැමුණු වන අතර එමගින් මූල්‍යමය

- භාවිතයන් තවදුරටත් පුළුල් වීම සිදු වේ. ඒ අනුව ඩිජිටල් ගෙවීමේ කුම යොදා ගෙන මුදල් වෙනත් පුද්ගලයකට යැවීම, ඉතිරි කිරීම් සඳහා යොමු වීම, ගාය සහ රක්ෂණ වාරික ගෙවීම, සුරුම්පත් ආග්‍රිත විවිධ සේවා වෙත ජනතාව නිතැතින් ම යොමු වීම සිදු වේ.
2. ඩිජිටල් ගනුදෙනුකරණයේ පිරිවැය අඩු වීම හේතු කොට ගෙන ගනුදෙනුකරුවන් තමන්ගේ අවශ්‍යතා අනුව විවින් විට කිරීමට සිදු වන ඉතා සුළු ගනුදෙනු පවා ඩිජිටල් කුමවේද තුළින් සිදු කිරීම අනවශ්‍ය වියදීම් කපා හැරීමට හේතුවක් වේ. මන්ද යත් නිය්විත මුදල් ප්‍රමාණය ගෙවීමට හැකි වීමත්, මුදල් ලග තබා ගැනීම හෝ බැංකු ගිණුමකින් මුදල් ලබා ගන්නා විට අවශ්‍ය ප්‍රමාණයට වඩා මුදල් ලබා ගැනීමෙන් අතිරික්ත මුදල් ප්‍රමාණය අනවශ්‍ය ලෙස වියදීම් කිරීමට යොමු වීමත් මෙමගින් වැළකෙන අතර, තම ආදායමට අනුව වියදීම් සකසා ගැනීම සහ ඉතිරි කිරීම සඳහා යොමු වීම මෙමගින් සිදු වේ.
3. ඩිජිටල් ගනුදෙනු කුමවේද ගනුදෙනුකරුවන්ගේ විවිධ අවශ්‍යතා සහ ඔවුන්ගේ මූල්‍ය තත්ත්වයන්ට ගැලපෙන අයුරින් සකස් කොට තිබීම හේතු කොට ගෙන ගෙවීම, පියවීම, පුවමාරු පහසුකම්, ආයෝජනය කිරීම මෙන් ම වටිනාකම් ගෙඩා කිරීමේ සේවා සඳහා ගනුදෙනුකරුවන් වැඩි වැඩියෙන් ඇතුළත් වීම ගනුදෙනුකරුවන්ට වඩාත් පහසුවක් වේ.
4. මුදල් පදනම් කර ගත් ගනුදෙනු ආග්‍රිත ව ඇති වන අවදානම් අඩු වේ. එනම් මුදල් නැති වීම, සෞරකම් කිරීම, සහ අනෙකුත් මූල්‍ය වංචාවන්ට හසුවීමේ අවදානම් මෙමගින් අඩු වේ. එමෙන් ම මුදල් භාවිතයේ දී සහ අනෙකුත් සේවා සැපයුම්කරුවන් භාවිතයේ දී ඇති වන පිරිවැය අවම කර ගැනීමට ද ඩිජිටල් මාධ්‍යයන් මෙන් සිදු වේ.
5. තව ද, මුදල් ඉතිරිය තුළින් සහ එම මුදල් ආයෝජනය මෙන් ජනතාව ආර්ථික අතින් සවිබල ගැන්වීම සහ විශේෂයෙන් ම කාන්තාවන්ගේ මූල්‍ය සහභාගිත්වය වැඩි වීමත් මෙමගින් සිදු වේ.
6. හොතික මුදල් භාවිතය අඩු වීම, මුදල් නොවුව භා කාසි මුදුණය සඳහා රජයට වැය වන මුදල් ඉතිරියට හේතු වන අතර එම මුදල් වෙනත් එලදායි කාර්යයන් සඳහා යොමු කිරීමෙන් ආර්ථිකමය වාසි අත් වේ.
7. රටක දරිද්‍රතාව අවම වීම සහ සියල්ල ඇතුළත් වර්ධනයක් (Inclusive Growth) අත් කර ගැනීම මගින් ජනතාවගේ ජ්‍වන තත්ත්වය ඉහළ යැම ද සිදු වේ.

කොට්ඨාස-19 අර්බුදය හමුවේ ඩිජිටල් අන්තර්ගතභාවයේ වැදගත්කම

කොට්ඨාස-19 වසංගත තත්ත්වය ඇති වීමට පෙර සිට ම ඩිජිටල් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය සංවර්ධන ප්‍රමුඛතාවක් වූව ද, කොට්ඨාස-19 තත්ත්වය හමුවේ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රාජ්‍යයන් පමණක් නො ව ලෝක බලවතුන් පවා සම්බන්ධතා රහිත (Contactless) ගනුදෙනු කුම සහ මූල්‍ය උපකරණ සැපයීම කෙරෙහි වඩාත් උනන්දු විය. ඒ අනුව සම්බන්ධතා රහිත ගනුදෙනු හේතුවෙන් වෙරෙස ව්‍යාප්තිය අඩු කර ගැනීමට ද, එමගින් පවතින තත්ත්වයට වඩාත් ආරක්ෂාකාරී ලෙස මුහුණ දීමට ද අත්‍යවශ්‍ය අංශයක් ලෙස ඩිජිටල් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය ඉහළ නැංවීම අද වන විට පිළිගෙන තිබේ.

කොට්ඨාස-19 අර්බුදයට පහසුවෙන් මුහුණ දීම සඳහා ඩිජිටල් මූල්‍ය කුමවේද මගින් පහසුකම් රාජ්‍යක් සැලකී ඇත. පහසුවෙන් සහ කඩිනමින් ගෙවීම කිරීම, හානි මූවන්ට විවිධ ප්‍රතිලාභ සහ සහනාධාර ලබා දීම සඳහා බලධාරීන්ට සහය වීම, දුරස්ථ්‍ය සහ පුදකලා ප්‍රදේශවල ජනතාව වෙත අවදානම් රහිත ව ප්‍රාග්ධීමේ හැකියාව වැනි කෙටි කාලීන සහන ලබා දීම සඳහා මෙම කුමවේද සහ උපකරණ භාවිතය මගින් පහසුවක් සැලසෙන අතර ම, එය කොට්ඨාස-19 අර්බුදයෙන් තොර වූ දී කාලීන තිරසාර සංවර්ධනය සඳහා ද අත්‍යවශ්‍ය අංශයක් ලෙස සැලකේ.

තව ද, සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල කුඩා හා මධ්‍යම පරිමාණ ව්‍යවසායකයන් හට සමාජ දුරස්ථ්‍යාව ආරක්ෂා කර ගනීමින් තම ව්‍යාපාර කටයුතු අඛණ්ඩ ව පවත්වා ගැනීම සඳහා ඩිජිටල් කුමවේද භාවිතයෙන්

විශාල පහසුවක් සැලසී තිබේ. ඇති වී ඇති වසංගත තත්ත්වය පදනම් කොට ගෙන එම රටවල බොහෝ ව්‍යාපාරිකයන් තම ව්‍යාපාර කටයුතු විජිටල් කුමවේද යොදා ගනිමින් සිදු කිරීමට නැමුණු වූ අතර එමගින් කුඩා හා මධ්‍යම පරිමාණ ව්‍යාපාරිකයන් මූල්‍ය වෙළඳපාල වෙත ප්‍රවේශ වීම වැඩි වීමත් ඔවුන්ගේ එලදායීතාව ඉහළ නැංවීමත් සිදු වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරයි. ඒ අනුව මෙය ආර්ථික වර්ධනයට ද ඉවහල් වන කරුණක් වේ. කුඩා ව්‍යාපාරිකයන්ගේ මෙම දනාත්මක පරිවර්තනය වර්ෂ 2025 වන විට අග්නිදිග ආසියානු කළාපයේ දළ දේශීය නිෂ්පාදනය මිලයන 1.1කින් වැඩි කිරීමට හේතු වනු ඇතැයි අග්නිදිග ආසියානු ජාතීන්ගේ සංගමය විසින් (Association of South East Asian Nations) අනුමාන කොට තිබේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ බිජිටල් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය සම්බන්ධ තත්ත්වය සහ කොට්ඨාස-19 හමුවේ බිජිටල් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය වැඩි කිරීමට ගත් පිශ්චරියක් සැකකෙවින්

ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය ආයතනයේ (International Finance Corporation (IFC)) වාර්තාවන්ට අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ බිජිටල් මූල්‍ය සේවා යටිතල පහසුකම් සැපයීම ජාත්‍යන්තර වර්ධනයන් හා සම්ගාමී ව පවත්වා ගෙන යන නමුත් එහි වර්ධනය සමස්තයක් ලෙස පහළ මට්ටමක පවතී. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය ආයතනයේ සහයෝගය ඇති ව 2018 වර්ශයේ සිදු කරන ලද සම්ක්ෂණයකට අනුව ලංකාවේ ජනගහනයෙන් පුරුෂයන්ගෙන් 86%ක් ජ්‍යාම දුරකථන හාවිත කරන අතර කාන්තාවන්ගෙන් ජ්‍යාම දුරකථන හාවිත කරනු ලබන්නේ 76% ක් පමණි. ජ්‍යාම දුරකථන හාවිත කරන කාන්තාවන්ගෙන් 62% ක් පමණ ජ්‍යාම දුරකථන මුදල් ගනුදෙනු කළ හැකි මාධ්‍යක් බව දැනුවත් වුව ද, එමගින් තමන් හට ගනුදෙනු පහසුවෙන් කර ගත හැකි බව සඳහන් කොට ඇත්තේ 32%ක් පමණි. සම්ක්ෂණ තොරතුරු අනුව ගෙවීම කාචිපත් හාවිතය සම්බන්ධයෙන් තත්ත්වය ද මේ හා සමාන වන අතර කාන්තා පාර්ශ්වයට (38%) සාපේක්ෂ ව පුරුෂ පාර්ශ්වය (41%) පහසුවෙන් ගෙවීම කාචිපත් හාවිත කරන බව ඉන් හෙළි වී ඇත.

කොට්ඨාස-19 ව්‍යාපාරියට සමානුරුප ව ලංකාව තුළ බිජිටල් මූල්‍යකරණය වෙත යොමු වීම වැඩි වශයෙන් දක්නට ලැබුණු අතර මේ පෙර බිජිටල්

මූල්‍ය ගනුදෙනුවල නො යොදුනු පුද්ගලයන් ඒ වෙත යොමුවීමත්, මහ බැංකුව සහ මූල්‍ය ආයතන විසින් තවදුරටත් බිජිටල් කුමවේද ප්‍රවලිත කිරීමට ගත් උත්සාහයන් මේ සඳහා හේතු විය.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව 2020 වර්ශය 'බිජිටල් ගනුදෙනු වසර' ලෙස නම කිරීම හා ඒ හා සම්ගාමී ව රට පුරා සිංහල, දෙමළ සහ ඉංග්‍රීසි මාධ්‍යයෙන් දියත් කළ 'කැෂ් වදේ' දැනුවත් කිරීමේ වැඩි සටහන, බිජිටල් මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය වර්ධනය සඳහා වන ජාතික උපාය මාර්ගයේ එක් අංගයක් වූ අතර මහජනතාව අතර බිජිටල් කුමවේද ප්‍රවලිත කිරීමට එය මහත් පිළුවහැක් විය. තව ද, මහ බැංකුව විසින් 'LANKAQR' වෙළඳ නාමය යටතේ ආරම්භ කළ ජාතික ක්ෂේත්‍ර ප්‍රතිචාර (QR) ප්‍රතිචාර මහජනතාව අතර ප්‍රවලින කිරීම සඳහා 2020 වර්ශය කුල 'රට පුරාම LANKAQR' වැඩිසටහන දිප ව්‍යාප්ත ව ක්‍රියාත්මක විය. මෙම කුමවේදය මගින් LANKAQR අනුකූල ජ්‍යාම ගෙවීම යොමුක් (Mobile App) හාවිත කොට ගනුදෙනුකරුවකට ඔහුගේ බැංකු ගිණුමෙන් යම් හාණ්ඩියක් හෝ සේවාවක් සඳහා සම්බන්ධතා රහිත ව (Contactless) පහසුවෙන් මුදල් ගෙවීමට හැකි වීම වසංගත තත්ත්වයක් තුළ දී මෙම කුමවේදවල වැදගත්කම තහවුරු වීමට සහ ඒවායේ ප්‍රවලිත වීමට හේතු විය.

මේ හැරුණු කොට, බිජිටල් ගනුදෙනු සඳහා නියම කොට තිබූ සීමා ලිහිල් කිරීම, ගනුදෙනු කළ හැකි වටිනාකම ඉහළ නැංවීම, ගාස්තු අඩු කිරීම, යටිතල පහසුකම් වර්ධනය කිරීම ආදි ක්‍රියාමාර්ග තුළින් වඩා වඩාත් බිජිටල් කුමවේද කරා ජනතාව යොමු කිරීම සඳහා පසුගිය වසර තුළ මහ බැංකුව විසින් විවිධ ක්‍රියාමාර්ග ගනු ලැබේ ය.

සිතන්නට යමක්...

කොට්ඨාස-19 කිසිවකු අපේක්ෂා නො කළ අපුරින් මිනිසුන්ගේ එදිනෙදා ජ්‍යාමිත්වලට බලපෑමක් එල්ල කළ නමුත් බිජිටල් මූල්‍යකරණයේ පරිවර්තනීය යුගයක් සඳහා එය දනාත්මක අපුරින් පාදක වූ බව පසුගිය වසර දෙස බලන විට මැනවින් පෙනී යයි.

කෙසේ වුව ද, මූල්‍ය ඇතුළත් කිරීම ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා මූල්‍ය සේවා බිජිටල්කරණයට අදාළ ක්ෂේත්‍රවල ප්‍රතිපත්ති සකස් කිරීමේ දී රාජ්‍යයන් විසින් මෙන්

ම ඩීඩේ මූල්‍ය කුම හාවිතයේ දී පාරිභෝගිකයන් විසින් අවධානය යොමු කළ යුතු අංශ කිහිපයකි. ඒ අනුව, ප්‍රමාණවත් පාරිභෝගික ආරක්ෂාව, ඩීඩේ යටිතල පහසුකම් සඳහා සමාන ප්‍රවේශය, මූදල් විශුද්ධිකරණය වැළැක්වීම සහ සයිලර අවධානම් අවම කිරීම සඳහා අවශ්‍ය නෙතික රාමුව ස්ථාපිත කිරීම, ප්‍රමාණවත් තරගකාරීන්වයක් සහතික කිරීම ආදි

ක්‍රියාමාර්ග තුළින් නිවැරදි සමතුලිතතාවක් පවත්වා ගැනීම සඳහා රාජ්‍යයන්ගේ මැදිහත්වීමත්, ඩීඩේ හාවිතයේ දී සුපරික්ෂාකාරී ලෙස කටයුතු කිරීම සඳහා පාරිභෝගිකයන්ගේ කැපවීමත් තුළින් ඩීඩේ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය නාගා සිටුවීමෙහි නියැලී සිටින රටවල් සඳහා වඩාත් යහපත් ප්‍රතිඵල අපේක්ෂා කළ හැකි ය.

අැංකිලි තුඩින්

EPF Online
හා ලියාපදිංචි වී
සියලු ප්‍රමාදයන්
මග හැරගන්න

සාමාජික හිඹුම් ගේතුන් පරික්ෂා කිරීම
කඩ්පාස සි වාර්තා රැකිත මංගත ගෙවීම් මාධ්‍යයක් වීම
එකැනින් ලද පන් නිකුත් කිරීම
කඩ්නීම් හිඹුම්වලට දායක මූදල් හිඹුම් ගත වීම
ලියාපදිංචි ර් මේල් ලිපිනය මගින්
සන්නිවේදනය කිරීමට හැකි වීම
මහතනභාවට අරමුදුල පිළිබඳ තොරතුරු සැපයීම

 ශ්‍රී ලංකා මහ බංකුව
 මිලංගක මත්ත්‍ය බංකි
 CENTRAL BANK OF SRI LANKA

Register today - visit www.epf.lk

ශ්‍රී ලංකාවේ ආදායම් විෂමතාව මත කොට්ඨාස-19 වසංගතයේ බලපෑම

ඉන්දිවර් කොළඹගේ

පෙෂ්ජ් සහකාර අධ්‍යක්ෂ,

සාරච විවක්ෂණ අධ්‍යක්ෂ දෙපාර්තමේන්තුව

ධනය, ජාතිය, ආගම, ලිංග හේදය හෝ නිර්වචනය කර ඇති වෙනත් ඕනෑම ආකාරයක අසමානතා පරියාමින් ලොව වෙශෙන සියලු මිනිසුන් තම ගුහණයට නතු කර ගැනුමට ඇති හැකියාව සහ අනුකම්පා විරහිත ස්වභාවය පිළිබඳ කොට්ඨාස-19 වෙරෙසය ප්‍රකට වේ. කෙසේ වූව ද, මෙම වෙරෙසය වැළදීමෙන් සෞඛ්‍ය තත්ත්වය මත වන බලපෑම සහ වෙරෙසය මැවැලීම සඳහා ගනු ලැබූ ක්‍රියා මාර්ග හේතුවෙන් නිර්මාණය වූ සමාජ ආර්ථික තත්ත්වයන් සැම සියලු දෙනා හට එක ලෙස දැනුමෙන් තැබේ.

2019 වසරේ අප්‍රේල් මාසයේ සිදු වූ පාස්කු ඉරු දින ප්‍රහාරයෙන් පසු ව ඇති වූ පසුබැම හේතුවෙන් ආර්ථික කටයුතු බොහෝමයකට දැඩි බලපෑම සිදු වූ අතර, ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය අඩු ක්‍රියාකාරීත්වයක් අත්විදිමින් සිටියේ ය. මෙකි අවාසනාවන්ත සිදු වීමෙන් පසු ව යථා තත්ත්වයට පත් වෙමින් සිටිය දී, ආර්ථිකයේ සියලු පාර්ශ්වකරුවන්ට බලපෑම කරමින් වර්ධනය, රාජ්‍ය මූල්‍ය, විදේශීය සහ මූල්‍ය අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වයට අහිතකර බලපෑම සිදු කළ හැකි කොට්ඨාස-19 වසංගත තත්ත්වයට මුහුණ දීමට වර්තමානයේ ශ්‍රී ලංකාවට සිදු වී තිබේ (මහ බැංකුව, 2020). විෂමාකාරයේ ආදායම් මට්ටම් සහිත කුවුම්භයන් මෙයාකාර වූ අහිතකර බලපෑම අත්විදිනුයේ සහ මුහුණ දෙනු ඇත්තේ විවිධාකාරයෙනි.

එබැවින්, ශ්‍රී ලංකාවේ ආදායම් තත්ත්වයන්හි විෂමතාව, ආදායම් විෂමතාව මත කොට්ඨාස-19 වසංගතයේ බලපෑම

සහ කොට්ඨාස-19 වසංගතයේ බලපෑම හේතුවෙන් උග්‍ර විය හැකි ආදායම් විෂමතා නිසාවෙන් හට ගන්නා දුෂ්ජිතකා වළක්වාලීම සඳහා ක්‍රියාවට නැංවිය හැකි වඩාත් සුදුසු ප්‍රතිපත්ති හඳුනා ගැනීම මෙම ලිපියේ අරමුණ වේ.

කොට්ඨාස-19 වසංගත ව්‍යාප්තියට පෙර ශ්‍රී ලංකාවේ ආදායම් විෂමතාව

කොට්ඨාස-19 වසංගත ව්‍යාප්තිය සමාජයේ විවිධ කොටස් සඳහා එල්ල කරනු ලබන බලපෑම විසම වනු ඇති බව පැහැදිලි ය. අවධිමත් රැකියා තුළින් ආදායම් ඉපයෝග හේතුවෙන් සහ බාහිර කම්පනයන්ට මුහුණ දීම උදෙසා ඉතුරුම හෝ රක්ෂණාවරණයන් නොමැති විම නිසාවෙන් අඩු ආදායම්ලාභී කාණ්ඩයට අයත් ගෙහ ඒකක කම්පන තත්ත්වයන්ට මුහුණ දීමේ වැඩි අවදානමක පසු වෙයි. එ සේ වූව ද, ස්ථාවර ආදායම් මාර්ග සඳහා ඉහළ ආදායම් උපයන්නන් හිමිකම් කියනු ඇති අතර, ඉතිරි කිරීමේ පුරුද්ද හා එක් ව ආයාසයකින් තොර ව ආදායම් උපයා ගත හැකි මූලයන් උත්පාදනය කිරීමේ හැකියාවක් ඇතේ. එ හේතුවෙන්, බාහිර කම්පනයන්ට මුහුණ දීම සඳහා එවැනි කාණ්ඩයන් වඩාත් හොඳ සුදානමකින් පසු වන අතර, මෙකි කම්පනයන්ගේ බලපෑම කාවකාලික පසුබැමක් බවට පරිවර්තනය කර ගනී. එබැවින්, ඉදිරි දැක්මක් නිර්ණය කිරීම සඳහා කොට්ඨාස-19 වසංගතය පූර්වයෙන් වූ ආදායම් විෂමතාවේ තීවුතාව හඳුනා ගැනීම ඉතා වැදගත් වේ.

අවාසනාවන්ත ලෙස, කොට්ඨාස-19 වසංගත තත්ත්වයට පෙර ද, ශ්‍රී ලංකාවේ ආදායම් විෂමතාව ධනාත්මක විතුළුක් මධ්‍ය පැවේ තැන. ශ්‍රී ලංකාවේ ගිණු සංගුණකය¹ (Gini Coefficient) 2006 වසරේ වාර්තා වූ 40.3 සිට 36.4ක් සහ 39.2ක් දක්වා 2009 සහ 2012 වසරේ පිළිවෙළින් අඩු වුව ද, 2016 වසරේ 39.8ක් දක්වා ඉහළ ගියේ ය (ලෝක බැංකුවේ දත්ත බැංකුව). එනම්, කාලයත් සමග පහළ ගිය ආදායම් විෂමතාව 2016 වසරේ ගණනය කිරීම අනුව ඉහළ ගොස් ඇත. තව ද, කළාපිය රටවල් හා සැසදීමේ දී, මේ වන විට ශ්‍රී ලංකාව තුළ පවත්නා තත්ත්වයේ බැරුම්කම පිළිබඳ ඇගෙනුම් කරමින් බොහෝ රටවල් ශ්‍රී ලංකාවට පහළ ගිණු සංගුණකයන් (නවතම දත්ත අනුව) පවත්වා ගෙන යන වග පැහැදිලි ය (සංඛ්‍යා සටහන 1).

රැජ සටහන 1හි දක්වෙන පරිදි ශ්‍රී ලංකාව සඳහා වන ලෝරන්ස් වකුය² මගින් ශ්‍රී ලංකාවේ ආදායම් විෂමතා ගතිකත්වයේ ප්‍රස්ථාරික නිරැජනය ලබා දෙයි. ආදායම් විෂමතාව ජනගහනයේ ප්‍රතිශතකයක් ලෙස ගණනය කිරීමේ දී ඉහළ යැමක් පෙන්වුම් කරමින් කාලයත් සමග ලෝරන්ස් වකුයේ වකුතාව ඉහළ යමින් සම ව්‍යාප්ති රේබාවත් ඇත් වෙයි. නිදුසුනක් ලෙස, 2016 වසරේ දී, ජනගහනයේ පහළ ආදායම් ලබන සියයට 10 රටේ සමස්ත ආදායමින් උපයන ප්‍රතිශතය සියයට 2.9ක් පමණක් වන විට, රටේ සමස්ත ආදායමින් සියයට 32.9ක් ඉහළ ම ආදායම් ලබන සියයට 10 විසින් භුක්ති විදින ලදී (ලෝක බැංකුව, PovcalNet). ශ්‍රී ලංකාව මූහුණ දී ඇති ආදායම් විෂමතා තත්ත්වය පිළිබඳ පැහැදිලි අනුමිතියක් දක්වමින් පහළ ම දැයුමක 6 එක් ව සමස්ත ආදායමින් සියයට 32.6ක් පමණක් භුක්ති විදිමින් සිටියි. 2012 සහ 2016 වසර සඳහා ලෝරන්ස් වකුය අතිවිෂාදනය වන අතර, ආදායම් විෂමතාව අවම කිරීම උදෙසා ක්‍රියාවත තැබුව ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග නො සැහෙන බව පෙන්වුම් කරමින් 2016 වසරේ ලෝරන්ස් වකුය ඉහළ ගොස් ඇත.

සංඛ්‍යා සටහන 1: නවතම දත්ත අනුව ගිණු සංගුණකය සහ කළාපිය රටවල්වල ජනගහන දරුදකා අනුපාතික

රට	ගිණු සංගුණකය	ජනගහන දරුදකා අනුපාතික (%)
බංගලාදේශය	32.40	14.80
භාතානය	37.40	1.50
ඉන්දුනීසියාව	39.00	4.60
ඉන්දියාව	37.80	21.20
මාලදිවයින	31.30	0.00
පකිස්ථානය	33.50	3.90
පිළිපිනය	44.40	6.10
ශ්‍රී ලංකාව	39.80	0.80

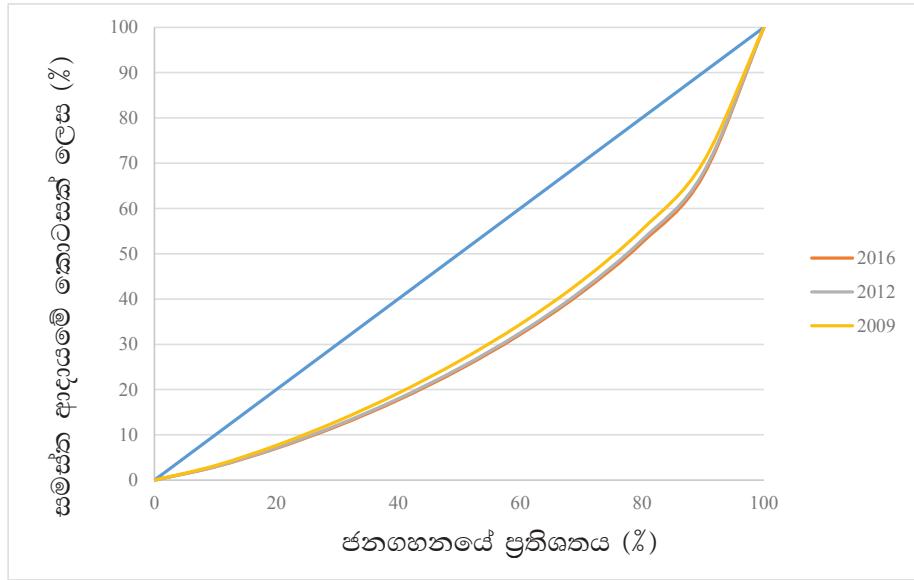
මූලාශ්‍රය: ලෝක බැංකුවේ දත්ත බැංකුව

නුදුරු අතිතයේ ආදායම් විෂමතාව ඉහළ ගිය ද, දරුදකාවේ සැලකිය යුතු පහළ යැමක් නිරික්ෂණය කරනු ලැබේ ය. දරුදකා ඉමට (අධික දරුදකාව - එක්සත් ජනපද බොලර් 1.90) පහළින් සිටින දිලිඹු ප්‍රදේශලයින්ගේ ප්‍රතිශතය වන ජනගහන දරුදකා අනුපාතය අනුව ගණනය කරනු ලබන ශ්‍රී ලංකාවේ දරුදකා මට්ටම කාලයත් සමග පහළ යමින් පවතී. ජනගහන දරුදකා අනුපාතය 2012 වසරේ වාර්තා වූ සියයට 1.6 සිට සියයට 0.6ක් දක්වා 2016 වසරේ දී පහළ ගියේ ය (ලෝක බැංකුවේ දත්ත බැංකුව). තව ද, කළාපිය රටවල් හා සාපේක්ෂ ව, ශ්‍රී ලංකාවේ දරුදකා මට්ටම සැලකිය යුතු ලෙස පහළ මට්ටමක පවතී. කෙසේ වූව ද, දරුදකා රේබාව වන එක්සත් ජනපද බොලර් 3.20ට (ගෝලීය දරුදකා රේබාව) පහළ ජනගහන දරුදකා අනුපාතය සියයට 10.1ක් වන අතර, ජනගහනයෙන් සැලකිය යුතු ප්‍රතිශතයක් අධික දරුදකාවට පත් වීමේ අවධානමක් ඇති වග ඉන් පැහැදිලි වේ.

1. 0 සිට 100 දක්වා අගයන් ගන්නා ගිණු සංගුණකය, රටක ආදායම් විෂමතා මිනුම් දන්විකි; සම්පූර්ණ සමානාත්මකාව 0 පෙන්වන අතර, සම්පූර්ණ අසමානතාව 100ට සමාන වේ.

2 ජනගහනයේ විවිධ ප්‍රතිශතකයන් විසින් නිර්මාණය කරන ලද ආදායම් ප්‍රමාණය සහ ජනගහනයේ අනුරුපික ප්‍රතිශතකය අතර සම්බන්ධතාව ලෝරන්ස් වකුය මගින් නිරැපණය කරනු ලබයි. එබැවින් එය, ආදායම් ව්‍යාප්තිය නිරැපණය කරන අතර, අංශක 45 රේබාව සම ආදායම් ව්‍යාප්තිය පෙන්වුම් කරයි.

රුප සටහන 1: ශ්‍රී ලංකාව සඳහා වන ලෝරන්ස් වතුය

මූලාශ්‍රය: ලොක බැංකුව, PovcalNet

ශ්‍රී ලංකාව තුළ කොවිඩ්-19 වෙරසයේ නැකිරීම

ශ්‍රී ලංකාව තුළ කොවිඩ්-19 වෙරසය ආසාදනය වූ පළමු පුද්ගලයා 2020 වසරේ මාර්තු මාසයේ 10 වන දින වාර්තා වූ අතර, වෙරසයේ බොවන ස්වභාවය හේතුවෙන් ව්‍යාප්තිය වළක්වාලීම සඳහා රුපය විසින් දැඩි පියවර ගනු ලැබේ ය. මේට පෙර, ජනතාවගේ එදිනෙදා කටයුතු හෝ ජ්‍යවනෝපායන් මත සැලකිය යුතු මට්ටමේ බලපෑමක් එල්ල නො කළ කොවිඩ්-19 වසංගතය පිළිබඳ ව අධික්ෂණ කාර්යාලයේ සහ ජනතාව දැනුම්වත් කිරීමේ කරත්වයේ රුපය නියැලී සිටියේ ය. 2020 වසරේ මැයි මාසයේ 11 වන දිනට වාර්තා වූ කොවිඩ්-19 වෙරසය ආසාදිත වූවන් සංඛ්‍යාව 889ක් වූ අතර, මරණ සංඛ්‍යාව 9කි. 2020 වසරේ මාර්තු 16 වන දින සිට ශ්‍රී ලංකාව අක්‍රිය තත්ත්වයක පසු වූ අතර, ඇදිරි නීතිය ද ත්‍රියාත්මක විෂය. ඇතැම් දිස්ත්‍රික්ක සඳහා ඇදිරි නීතිය වරින් වර ත්‍රියාත්මක කෙරිණි. 2020 මැයි 11 දින වන විට, ඇදිරි නීතිය සහ සංවරණ සීමා මධ්‍යයේ ජන ජීවිතය සාමාන්‍ය තත්ත්වයට පැමිණ තිබුණි. කෙසේ වුව ද, පාසල් නැවත විවෘත කිරීම සඳහා ඒ වන විටත් නිශ්චිත දිනයක් නො තිබුණි.

එබැවින්, වෙරසය ව්‍යාප්ත වීම වළක්වාලීම උදෙසා ගනු ලැබූ එවැනි ත්‍රියාමාරුග රට්ටී ගෙහ එකකයන්ගේ ජ්‍යවනෝපායයන් සඳහා බලපෑමක් එල්ල කළ බව

නිසැක ය. වසංගත තත්ත්වය හේතුවෙන් පැන වූ රට අක්‍රිය කිරීම් නිසාවෙන් සංවාරක කරමාන්තය ද, ශ්‍රී ලංකාවේ පුමුබ අපනයන ගමනාන්තයන්ට වසංගතය හේතුවෙන් වූ බලපෑම මෙන් ම විනයෙන් ගෙන්වන අමු ද්‍රව්‍ය හිග වීම නිසාවෙන් ඇගලුම් කරමාන්තය ද, අමු ද්‍රව්‍ය හිග වීම සහ ඉදි කිරීම් සිදු වන ස්ථාන කරා ප්‍රාග්ධන වීමට සේවකයින්ට ඇති අපහසුතාව හේතුවෙන් කමිකරු හිගයක් ඇති වීම පදනම් ව ඉදිකිරීම් සහ ඉංජිනේරු කරමාන්තය ද, අක්‍රිය ගාය ඉහළ යැම සහ ගාය සඳහා සහන කාලයන් ලබා දීම හේතුවෙන් බැංකු සහ මූල්‍ය අංශය ද කොවිඩ්-19 වසංගතය හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ දැඩි ලෙස බලපෑමට ලක්වූ අංශ අතර පෙරමුණින් පසු විය (PWC, 2020). එවැනි අංශ සහ සමස්ත ආර්ථිකය මත නිර්මාණය වූ අනිතකර බලපෑම හේතුවෙන්, 2020 වසරේ දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය වර්ධනය සියයට -3.6ක් විය.

මෙයට පිළිතුරක් ලෙස, ජනගහනයේ අඩු වරප්‍රසාදලාභී කණ්ඩායම් සඳහා යම් තරමක සහනයක් රගෙන එමේ අරමුණින් ශ්‍රී ලංකාවේ විවිධ බලධාරීන් විසින් අනෙකුප්‍රකාර ප්‍රතිපත්ති ත්‍රියාමාරුග ත්‍රියාවට නාවන ලදී. එසේ වුව ද, ආදායම් විෂමතාව මත කොවිඩ්-19 වසංගතයේ බලපෑම සිදු වන්නේ කෙසේ ද සහ මෙම වාතාවරණය තුළ ආදායම් විෂමතාව වළක්වන්නේ කෙසේ ද යන්න ගැහුරින් අධ්‍යයනය කළ යුතු වේ.

ආදායම් විෂමතාව මත කොට්ඨාසි-19 වසංගතයේ බලපෑම

සෞඛ්‍ය සහ ආර්ථික අරුමුද ලෙසින් කොට්ඨාසි-19 වසංගතයේ බලපෑම දෙයාකාරයකින් පැමිණිය හැක (UNDP, 2020). මෙම අරුමුදකාරී තත්ත්වයන් ද්වීත්වය ම, ඉහළ ආදායම් උපයන්නන් හා සාපේක්ෂ ව අඩු ආදායම්ලාභීන් හට ඉමහත් බලපෑමක් ඇති කළ අතර, තවදුරටත් බලපෑම කරමින් සිටී. තවද, මෙකි දුෂ්කර අවස්ථාවන් හට මුහුණ දීම උදෙසා ක්‍රියාවට නැංවු ප්‍රතිපත්ති මත අනාගතයේ ආදායම් අසමානතා තවදුරටත් ප්‍රශ්න හෝ පෘතු වන්නේ ද යන්න තිරණය වනු ඇත.

අඩු ආදායම්ලාභීන්ගේ සෞඛ්‍ය සහ ආදායම් තත්ත්වයන් පවත්වා ගෙන යොමුව කොට්ඨාසි-19 වසංගතය දැකි මෙය බලපෑම් කරයි...

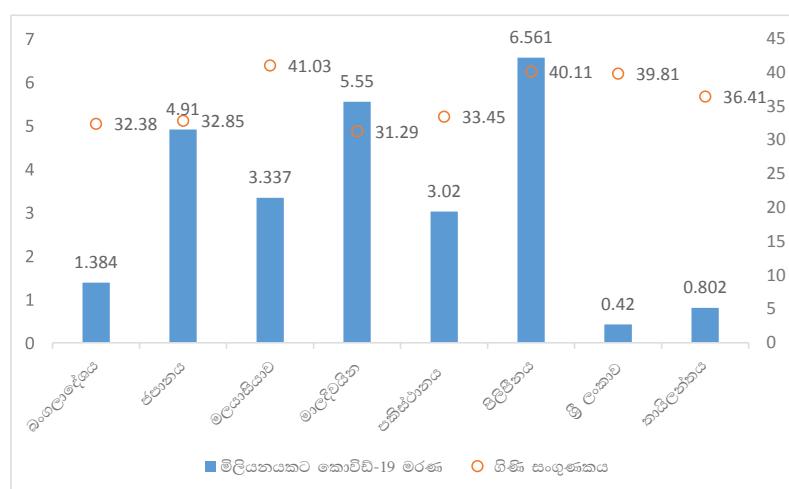
සෞඛ්‍ය තත්ත්වයන් පවත්වා ගෙන යොමු

ගිණු සංග්‍රහකය සමග මිලියනයකට කොට්ඨාසි-19 ආස්‍රිත මරණ ගණනය කළ වුරුරුසි සහ බෙඩින්සික් (2020) පෙන්වා දුන්නේ මෙකි වසංගතයේ බලපෑම දිවිදු රටවල් සඳහා වඩාත් තදින් දැනෙන බවයි. දත්ත ලබා ගත හැකි මට්ටම මත පදනම් ව, ආයියානු කළාපයේ බොහෝ රටවල් සඳහා මෙම සංකල්පය යටතේ අනුකූලී ගොඩ නගන ලදී (රුප සටහන 2). පිළිපිනය, මාලදිවයින සහ ජ්‍යානය ආදි වූ ඉහළ

ආදායම් විෂමතා සහිත රටවල් මිලියනයකට ඉහළ ම මරණ සංඛ්‍යාවක් වාර්තා කළ බව පැහැදිලි ව පෙනේ. ඉහළ ගිණු සංග්‍රහකයක් වාර්තා කළ ද, ශ්‍රී ලංකාව, වෙරෙසයේ ව්‍යාප්තිය සහ ආසාදිත මරණ සංඛ්‍යාව අඩු මට්ටමක පවත්වා ගැනීමට සමත් විය. නොමිලේ සෞඛ්‍ය සේවා සැපයීම, කළ තියා හඳුනා ගැනීම, නුදෙකලා කිරීම සහ කඩිනමින් ප්‍රතිකාර කිරීම මේ සඳහා මුලික ව හේතු වන්නට ඇත. ජනතාව දැනුම්වත් කිරීම, කොට්ඨාසි-19 ආසාදිතයන් හඳුනා ගැනීම සහ අවශ්‍ය සැම අවස්ථාවක දී ම ස්වයං තිරෝධායන කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා කැප වී සිටින මහජන සෞඛ්‍ය පරීක්ෂකවරුන් පාලයක් ශ්‍රී ලංකාව පුරා විසිරී ඇති අතර, වෙරෙසය බෝවීම වළක්වාලීම උදෙසා දිවයින පුරා විහිදුණු රෝහල් දාමයක් ද වේ. ශ්‍රී ලංකාව සතු සෞඛ්‍ය පහසුකම් හා සලකා බලන කළ, වෙරෙසය ආසාදනය පාලනය කළ හැකි මට්ටමක පවත්වා ගැනීමට මෙරට වැසියන් හාගාවන්ත විය. සෞඛ්‍ය සේවා පහසුකම් සැපයීම පොදු හාණ්ඩයක් නො වූයේ නම්, ආදායම් විෂමතාව මෙකි ආසාදනයේ බරපතලහාවය තිරණය කරනු ලබන සාධකයක් වනු ඇත. ප්‍රමාණවත් ලෙස දැනුම්වත් කර නො තිබීම සහ නිසි සෞඛ්‍ය සේවාවක් ලබා ගැනීමට හැකියාවක් නොමැති විම හේතුවෙන් අඩු ආදායම්ලාභීන් හට සෞඛ්‍ය පහසුකම් ලබා ගැනීමට නො හැකි වනු ඇත.

මැත කාලයේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ ආසාදිතයන් සංඛ්‍යාව ඉහළ ගොස් අරුමුදයක් කරා ප්‍රතිච්‍යා වෙමින් පවතී.

රෙජ සටහන 2: මිලියනයකට කොට්ඨාසි-19 ආසාදිත මරණ සංඛ්‍යාව සහ ගිණු සංග්‍රහකය

මූලාශ්‍රය: 'Our world in data' දත්ත ගබඩාව සහ ලේක බැංකුවේ දත්ත බැංකුව

කෙ සේ වුව ද, අඩු ආදායම්ලාභීන් ආසාදනය වීමේ සම්භාවතාව ද ඉහළ මට්ටමක පවතී. නමුත් එන්නත්කරණය සාර්ථක ව සිදු කෙරෙමින් පවතී. ප්‍රමිතියකින් තොර සනීපාරක්ෂක තත්ත්වයන් සහිත නිවෙස් සහ සෞඛ්‍ය අංශ ලබා දෙන උපදෙස් අනුව සමාජ දුරස්ථාවය සහ පිරිසිදු බව පතන්වාගෙන යැමට ඇති නො හැකියාව මේ සඳහා හේතු වේ. අඩු ආදායම්ලාභීන් හට මූහුණු ආවරණ, විෂ්වීජ නායක සහ රෝග පැතිරීම වළක්වාලීම සඳහා අවශ්‍ය අනික්ත් දැමිලදී ගැනීම ද දුෂ්කර වේ. එබැවින්, මෙම වෙරසය ආසාදනය වීමේ සහ මිය යාමේ ඉහළ සම්භාවතාවක් අඩු ආදායම්ලාභී පුද්ගලයින් අතර ඇත.

ආදායම් තත්ත්වයන් පතන්වා ගෙන යොම්

කොට්ඨාස-19 වෙරසය ව්‍යාප්ත වීම වැළැකීම සඳහා රට වසා තබා ‘නිවසේ සිට රාජකාරී කිරීම’ ප්‍රකාශයට පත් කිරීම ශ්‍රී ලංකා රජය ගනු ලැබූ මුල් පියවර අතර විය. සමාජයේ දක්නට ලැබෙන රැකියා නිවසේ සිට සේවා සැපයීමේ හැකියාව මත පදනම් ව වර්ගිකරණය කිරීම සඳහා, රැකියාවේ අවශ්‍යතාව අනුව මූහුණට මූහුණ හමු වී අනෙක්නා ව ක්‍රියා කිරීම සහ නිවසේ සිට රාජකාරී කිරීමේ හැකියාව අනුව යමින් අවිද්‍යා සහ නයිර (2020) ජාලකයක් සම්භාධනය කළේ ය. ඒ අනුව, ‘තොරතුරු’ සහ ‘ව්‍යතිය සහ උපදෙශන සේවා’ හා සම්බන්ධ රැකියා කුපුණු බාධාවකින් තොර ව නිවසේ සිට සිදු කළ හැකි බව සහ අනෙක්නා මූණ ගැසීම් ඉතා සුළු වශයෙන් පමණක් අවශ්‍ය බව පැහැදිලි විය. රජය ක්‍රියාවට නැංවූ රට වසා තැබීම සහ සමාජ දුරස්ථාවය ආදි වූ සෞඛ්‍ය තියාමනයන්ගෙන් අවම බලපෑමකට ලක් වූ අංශ අතරට මේවා එක් වේ. කෙසේ වුව ද, මෙකී රැකියා ඉහළ ආදායම් උපයන්නන්ට සීමා වූ එවා වේ. ‘අධ්‍යාපනය’ සහ ‘මූල්‍ය සහ රක්ෂණ’ යන අංශ හා සම්බන්ධ රැකියා නිවසේ සිට සේවා සැපයීමේ පහසු වේ. කෙසේ වුව ද, වඩාත් එලදායී සේවාවක් සඳහා නිතර මූහුණට මූහුණ හමු වී කුපුණු කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. එසේ ම, මැදි කාලීන ව එබැවි රැකියා සුරක්ෂිත අතර, වෙරස ව්‍යාප්තිය අවම වූ විගස තැවත රැකියාවට වාර්තා කළ හැක. ‘නවාතැන් සහ ආභාර’, ‘සිල්ලරවෙළඳාම’, ‘කළාව සහ විනෝදාසේවාදය’ ආදි වූ ප්‍රබල අනෙක්නා සබඳතාවක් අවශ්‍ය අංශ සහ ‘කෘෂිකර්මාන්තය’, ‘ඉදිකිරීම කරමාන්තය’, ‘නිෂ්පාදන කරමාන්තය’ සහ ‘ප්‍රවාහනය සහ ගබඩා කිරීම’ ආදි වූ නිවසේ සිට නියුතිය නො හැකි අංශයන්හි සේවයේ නියුතු පුද්ගලයින් ආදායම් උත්පාදනය නො කිරීම හේතුවෙන් අවදානම් තත්ත්වයක පසු වන අතර,

රැකියා අවස්ථා නැති වී යැමට ද මූහුණ දිය හැක. අවිද්‍යා සහ නයිර (2020) සිදු කළ වර්ගිකරණය ජාත්‍යන්තර කමිකරු සංවිධානය හඳුනා ගත් පැහැදිලි කොට්ඨාස-19 ඉහළ අවදානම් සහිත අංශ (නවාතැන් සහ ආභාර, දේපල වෙළඳාම, නිෂ්පාදනය, තොග සහ සිල්ලර ආයි) සමග සම්පාත වේ. එබැවින් ඉහළ අවදානම් සහිත අංශයන්හි සේවයේ නියුතු බොහෝ තැනැත්තන් අඩු ආදායම්ලාභීන් වේ.

සේවකයුට නිවසේ සිට රාජකාරී කුපුණු කර ගෙන යැම සඳහා රැකියාවේ සේවාවයට අමතර ව, බාධාවකින් තොර අන්තර්ජාල පහසුකමක්, පරිගණකයක්, ජාගම දුරකථනයක්, අන්තර්ජාල සේවාව සඳහා වියදීම දැරිය හැකි වීම සහ පරිගණක සාක්ෂරතාව ද ඉතා වැදගත් තිරණාත්මක සාධක වේ. මේ සියලු අවශ්‍යතා උසස් අධ්‍යාපන සුදුසුකම් ඇති ඉහළ ආදායම් උපයන පුද්ගලයන්ට සපුරා ගත හැකි වේ. එබැවින් සේවකයින්ට රට අක්‍රිය වන අවස්ථාවක දී වුව ද ස්ථීර ආදායමක් හිමිවනවා සේ ම වස්‍යගත තත්ත්වයෙන් පසු ව රැකියාව ද සුරක්ෂිත වේ. 2017 වසරේදී, ශ්‍රී ලංකාවේ ජන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව පැවැත්වූ පරිගණක සාක්ෂරතාව පිළිබඳ සම්ක්ෂණයේ දත්ත අනුව ශ්‍රී ලාංකිය ගැහ ඒකක අතුරින් සියයට 23.5කට පමණක් පරිගණකයක් ඇත. මෙකී සුළු ප්‍රතිගතය ව්‍යාප්ත වී ඇති ආකාරය සැලකීමේදී, තත්ත්වය වඩාත් බරපතල ය. පුද්ගලික පරිහරණය උදෙසා පරිගණකයක් හිමි කුටුම්හ නාගරික අංශයේ සියයට 39.9ක් ලෙසත් ග්‍රැමීය අංශයේ සියයට 21.0ක් සහ වතු ආග්‍රිත ව සියයට 5.1ක් ලෙසත් වාර්තා වේ. පළාත් අනුව ව්‍යාප්තිය සලකා බැලීමේදී මෙම විෂමතාව තවත් පුළුල් වේ. ශ්‍රී ලංකාවේ පරිගණක සාක්ෂරතා අනුපාතය සියයට 28.3ක් ලෙස සැලකිය යුතු පහළ මට්ටමක සහ ඩිජිටල් සාක්ෂරතාව සියයට 38.7ක් ලෙස තරමක ඉහළ අගයක පවතී. අන්තර්ජාලය සහ විදුළුත් තැපැල හාවත කරනු ලබන ගැහ ඒකක පිළිවෙළත් සියයට 21.3ක් සහ සියයට 11.0ක අගයක් ගති. ඒ අනුව, ‘නිවසේ සිට රාජකාරී කිරීම’ සඳහා පරිගණකයක් නොමැති වීම, මිල දී ගැනීමට ඇති නො හැකියාව සහ අවශ්‍ය දැනුම මද වීම මෙන් ම ව්‍යාප්තිය හා සම්බන්ධ විෂමතා හේතුවෙන් මෙවැනි රැකියා වටපිටාවක් තුළ දී ශ්‍රී ලංකාවේ අඩු ආදායම්ලාභී කුටුම්හ අවාසිදායක තත්ත්වයකට මූහුණ දෙන බව යළි යළින් තහවුරු වේ.

තව ද, අඩු ආදායම්ලාභීන් සිදු කරන රැකියා නිවසේ සිට කළ නො හැකි. බොහෝමයක් දෙනික වැටුපැලක්

උපයන අතර, ඉතිරි කිරීමේ පුරුද්දක් නැත. ශ්‍රී ලංකාවේ තත්ත්වය විමසා බැඳු කළ, 2018 වසරේදී, අවිධිමත් අංශයේ රකියාවල නියුතු වීම සියයට 58.7ක අගයක් ගත් අතර, මූලතිව්, අනුරාධපුරය සහ හම්බන්තොට ආදි වූ දිස්ත්‍රික්කයන්හි සියයට 70කට ඉහළ අවිධිමත් අංශයේ සේවා නියුත්තියක් වාර්තා විය (ජන භා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව, 2018). මේ සා විශාල පරිමාණයේ වසංගත තත්ත්වයකට මූහුණ දීමේදී, අවිධිමත් අංශයේ රකියාවන්හි නියුතු බුහුතරය ආදායම් අහිමි වී යාමේ අවානානමක පසු වේ.

ඒබුවින්, 'නිවසේ සිට රාජකාරී කිරීම' සඳහා ඉඩ හසර අවම බොහෝ විට අවිධිමත් අංශයේ රකියාවන්හි තියුණු අඩු ආදායම්ලාභීන් කොට්ඨාස-19 වසංගත තත්ත්වය නමුවේ වඩාත් බලපෑමකට ලක් වන කාණ්ඩය වන අතර, සෞඛ්‍ය සහ ආදායම් තත්ත්වය මෙන් ම අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීම ද මෙම කාල වකවානුව තුළ ඔවුනට යුත්කර කාර්යයක් වනු ඇතේ.

කොට්ඨාස-19 වසංගත තත්ත්වය ආදායම් විෂමතාව තවත් පුළුල් කරනු ඇත.

කොට්ඨාස-19 වසංගත තත්ත්වය හේතුවෙන් ආදායම් විෂමතා තවදුරටත් දූෂ්කර වීම විවිධ අධ්‍යයනයන් මගින් පුරෝකලනය කරන ලදී. ජනගහනයේ ඉහළ ආදායම් උපයන්නාන් හා සැසදීමේ දී දිලිඳු ජනතාව වෙත ඉහළ බලපෑමක් එල්ල කරමින් අතිතයේ ද වසංගත තත්ත්වයන් මූල්‍ය අරුණු තීර්ණාණය කළ අතර, ආදායම් විෂමතාව ඉහළ තැබුම් බව පුර්සේරි ඇදී. (2020) පවසයි. ආදායම් විෂමතාව තවදුරටත් අයහපත් තත්ත්වයකට රැගෙන යමින් වසංගතයන්ට පසු අඩු ආදායම්ලාභීත්ව වඩා ඉහළ ආදායම් උපයන්නාන් වෙත ආදායම් බෙදී යන බව ආචේග-ප්‍රතිචාර විශ්ලේෂණය කුළින් පුර්සේරි ඇදී. (2020) විසින් සංඛ්‍යාත්මක ව තහවුරු කරන ලදී. පර්වාත් අරුණුදකාරී කාල පරිවිෂේෂය කුළ රැකියා සුරක්ෂිතභාවය සහ අනාගත රැකියා අවස්ථා තීර්ණාණය උදෙසා අධ්‍යාපනය වැදගත් කාර්යභාරයක් ඉටු කරන බව පැහැදිලි වේ (Furceri et al., 2020). මිට අමතර ව, උසස් අධ්‍යාපන මට්ටමක් ලැඟා කර ගත් ඉහළ ආදායම් උපයන්නාන් රැකියා ස්ථානයට ගමන් කිරීමට සීමා පනවා තිබිය දී වුව ද, තිව්සේ සිට සිය රාජකාරී කටයුතු සිදු කර රැකියාව ආරක්ෂා කර ගැනීමේ ඉහළ සම්භාවනාවක් පෙන්තුම් කරනු ඇත (Furceri et al., 2020 and Avdiu and Nair, 2020).

විවිධ පිඩිනකාරී තත්ත්වයන් තුළ දී විශ්ලේෂණය කරන ලද වර්ධන පූරෝකුලන සහ දරිද්‍රතාව සම්බන්ධ දත්ත උපයෝගී කර ගනිමින් කොට්ඨාස-19 වසංගතයෙන් පසු ඉහළ යන දරිද්‍රතාවේ බලපෑම හඳුනා ගැනීම සඳහා මහ්ලර ආදී. (2020) විසින් අධ්‍යයනයක් සිදු කරන ලදී. මෙක් අධ්‍යයනයට අනුව, මිලියන 40-60කට ආසන්න ජනගහනයක් අධික දරිද්‍රතා තත්ත්වයට පත් විය හැකි අතර, එය ආදායම් විෂමතාව තවත් වර්ධනය කරනු ඇතේ.

සේවකයින්ගේ රාජකාරී වෛලාවන් සීමා කිරීම ඔවුන්ගේ සේවා අවශ්‍යතා අතිරික්ත වීමට හේතු වන අතර, භාණ්ඩ භා සේවා සඳහා ඇති ඉල්ලුම අඩු වීම සහ අගය දාමයන්ට සිදු වන බාධා මෙයට හේතු වනු ඇත (Schifferers, 2020; Avdiu and Nayar, 2020; PWC, 2020). ජාත්‍යන්තර කම්කරු සංවිධානයේ දත්තවලට අනුව, රාජකාරී වෛලාවන් සහ සේවකයින් භායනය ආසියානු පැසිපික් කළාපයට තදින් ම දැනුණ අතර, 2021 වසරේ වැඩි කරන පැය ආසන්න වශයෙන් සියයට 3.5ක් විය. තවද, විශාල අවිධීමත් අංශයක් ක්‍රියාත්මක වන ඉහළ මැදි ආදායම රටවල් සහ දියුණු වෙමින් පවතින රටවල් මෙම අර්ථාදකාරී තත්ත්වය හේතුවෙන් වඩාත් පිඩාවට පත් වනු ඇතැයි ජාත්‍යන්තර කම්කරු සංවිධානය ප්‍රකාශ කර ඇත. අවාසනාවන්ත ලෙස, ජාත්‍යන්තර කම්කරු සංවිධානය විසින් රැකියා විරිතින්හාවය ඉහළ යැමට වැඩි අවදානමක් සහිත යැයි දැක්වූ කාණ්ඩ සියල්ලට ම ශ්‍රී ලංකාව අයන් වේ. විශේෂයෙන් ම අඩු ආදායම්ලාභීන් අතර විරෝධීයාව ඉහළ යැම රටේ ආදායම විෂමතාව උගු වීමට හේතු වනු ඇත.

අඩු ආදායම් සේවකයක සිට ඉහළ ආදායම් සේවකයකට ගමන් කිරීමට අවස්ථා නිර්මාණය කරනු ලබන අධ්‍යාපන කටයුතු ද කොළඹ-19 වසංගත තත්ත්වය හේතුවෙන් අඩු වේ ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ ද පාසල් තවමත් වසා ඇති අතර 2020 සහ 2021 වසරට දින කිපයක් පමණක් පාසල් පවත්වන ලදී. ගෙස් වුව ද, ඇතැම් පාසල් අන්තර්ජාලය මස්සේ ඉගැන්වීම් කටයුතු සිදු කරයි. ‘නිවසේ සිට රාජකාරී’ කටයුතු කරන්නාක් මෙන් මෙහි දී ද, මේ හා සම්බන්ධ වියදම් දරා ගැනීමට ඇති නො තැකියාව සහ තාක්ෂණය අවම වීම හේතුවෙන් අඩු ආදායම්ලාභීන් පිඛාවට පත් වේයි. තව ද, අඩු ආදායම්ලාභීන්ට සාපේක්ෂ ව නිවසේ සිට ඉගැන්වීම් කටයුතු කිරීම සඳහා ඉහළ

ආදායම් ලබන දේමාපියන් දැනුමෙන් සහ්තානය විය හැක (The Economist, 2020). ඒ හේතුවෙන් දිගු කාලීන ව ශ්‍රී ලංකාවේ ආදායම් විෂමතාව වර්ධනය වීමේ සම්බාධිතාව ද ඉතා ඉහළ ය.

කොට්ඨාස-19 වසංගත තත්ත්වය තුළ ආදායම් විෂමතාව අවම කිරීම අරමුණු කර ගනිමින් ගනු ලබූ කියාමාර්ග සහ ප්‍රතිපත්ති

සැමට ප්‍රතිලාභ ගෙන දෙන අනාගතයක් නිර්මාණය කිරීම උදෙසා ප්‍රතිසංස්කරණය කරන ලද ප්‍රතිපත්ති තුළින් ආදායම් අජමානකා දුරු කිරීමට මෙම අරුබදය අවස්ථාවක් කර ගත හැකි බව සඩා (2020) පවත්තාත්ත්වය ආදායම් විෂමමකාව වර්ධනය කරන තරේතනයක් ලෙස කොට්ඨාස-19 වසංගත තත්ත්වය සලකන පූද්ගලයන්ගේ අදහසට වෙනස් මතයක් දරමිනි. මේ ක්‍රි අදහස එක්සත් ජාතින්ගේ සංවර්ධන වැඩිසටහන ද (2020) අනුමත කරන අතර, ආදායම් විෂමමකා අවම කර ගනීමින් කම්පනයන්ට මුහුණ දීමට සමත් ප්‍රතිපත්ති සකස් කිරීමට මෙය නව ඇරුණුමක් බව ඔවුනු පෙන්වා දෙති.

කොට්ඨාස-19 වසංගත තත්ත්වය හමුවේ සෞඛ්‍ය ගැටුලු වෙනුවෙන් මුදල් වෙන් කිරීම හැරුණු විට රාජ්‍යයන් මගින් ගනු ලැබූ ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග, 'බඳ සහන, ණය සහ ආයතනික සහය තුළින් ව්‍යාපාර ගත්තාව සහ විශ්වාසය තහවුරු කිරීම' සහ 'ඡනතාවට ඉහළ ආදායම් සහයක් ලබා දීම' ලෙස ප්‍රධාන වශයෙන් බෙදා වෙන් කළ හැක (එක්සත් ජාතියාගේ සංවර්ධන වැඩසටහන, 2020). ආර්ථිකය සහ රැකියා උත්තේජනය කිරීම, ව්‍යවසායකයන්ට රැකියා සහ ආදායම් සඳහා සහය වීම, රැකියා ස්ථානය තුළ සේවකයින් ආරක්ෂා කිරීම සහ විසඳුම් ගොඩ නැගීම සඳහා සමාජ සංවාදයන්ට අප්‍රුම්කන් දීම යනුවෙන් කොට්ඨාස-19 වසංගත තත්ත්වය මැඟිලීම සඳහා ජාත්‍යන්තර කමිකරු සංවිධානය ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ග හතරක් හඳුන්වා දෙයි (ජාත්‍යන්තර කමිකරු සංවිධානය, 2020). සංවාදයේ පහසුව තකා, රැකියා අහිමි වීම වළක්වාලීම හා සම්බන්ධ ප්‍රතිපත්ති, සමාජ ආරක්ෂණ ජාල හා සම්බන්ධ ප්‍රතිපත්ති සහ අනිකුත් ප්‍රතිපත්ති ලෙස මෙ කි ප්‍රතිපත්ති වර්ග කරයි.

ରୈକିଙ୍ୟ ଆହାତି ଲେଖନ୍ତିରେ ଏହା କମିଶନରେ ପାଇଁ ଅଧିକାରୀ ହୁଏଇଛନ୍ତି

විරකියාව අවම කිරීම උදෙසා හාවිත කරනු ලබන සාමාන්‍ය ක්‍රියාමාර්ග වනුයේ වැටුප් සහනාධාර ලබා දීම සහ පර්බලකාරී තත්ත්වයන් තුළ සේවකයින් රඳවා

గැනීම සඳහා සමාගම් වෙත බදු සහන කාල ආදි වූ පෝත්සාහන ප්‍රදානය සි (ඒක්සත් ජාතිත්තේ සංවර්ධන වැඩසටහන, 2020). සමාගම් බංකාලොත් වීම වළක්වා වැටුප් ගෙවීමට ඉඩ හසර ජර්මනිය සහ ප්‍රංශය නිරමාණය කළ අතර, සමස්ත වැටුප් පරිමාවෙන් සියලුට 75ක් ආවරණය කිරීමට බෙන්මාර්කය පියවර ගන්නා විට, සේවකයින්ගේ වැටුප් ගෙවීමට මහා බ්‍රිතාන්තය විසින් ද ක්‍රියාමාර්ග ගන්නා ලදී (Sabga, 2020). මෙම කාල වකවානුව තුළ සේවකයින් සේවයෙන් පහ කිරීම වළක්වාලීම උදෙසා ඉරානය කුඩා හා මධ්‍ය පරිමා ව්‍යවසායකයින්ට ගෙය ලබා දෙන ව්‍යාපෘතියක් ආරම්භ කළේ ය (ඒක්සත් ජාතිත්තේ සංවර්ධන වැඩසටහන, 2020).

අරුබුදකාරී තත්ත්වයෙන් පසු ව ආර්ථිකය කැඩිනමින් යථා තත්ත්වයට පත් වීමට මේ ආකාරයෙන් රැකියා ආරක්ෂා කිරීම උපකාරී වනු ඇත. ව්‍යසනයෙන් පසු ව, ජනගහනය වියකියාවෙන් පෙළුණහොත්, ආදායම් විෂමතාව පූජ්ල් වනවා පමණක් නො ව දිරිදතාව ඉහළ ගොස් රෝගය අමතර බරක් වනු ඇත. එහිසා, ආර්ථිකයේ තිරසර පැවත්ම උදෙසා වියකියාව වැළැක්වීම සහ වැටුප් අඩු කිරීම මගින් හෝ ආදායම් අභිම් විම වැළැක්වීම ඉතා වැශගත් වේ.

සමාජ ආරක්ෂණා ජාල හා සම්බන්ධ ප්‍රතිපත්ති

ආර්ථිකය කැඩ්නම් යටු තත්ත්වයට පත් වීම සඳහා රැකියා හා සම්බන්ධ ප්‍රතිපත්ති ආරක්ෂණය වැදගත් වුවද, කොට්ඨාස-19 ව්‍යසනයට පෙර සිට විරෝධියාවෙන් පෙළේණු තැනැත්තන්ට හෝ වස්ගත තත්ත්වය නිසාවෙන් රැකියා අහිමි වූවන්ට ඉන් කිසිදු සහයෝගයක් නිමි නො වේ. ඒ අනුව, ආදායම උෂනතාව සපුරා ගැනීම සඳහා රැකියා අවස්ථා ජනනය කිරීම, අරුබුදකාරී තත්ත්වයන් හේතුවෙන් නිරමාණය වූ රාජකාරී වේලාවන් අඩු වීම ඇතුළු ව විරෝධියාවෙන් පෙළෙන්නන් හට ලබා දෙන ප්‍රතිලාභ ඉහළ නැංවීම සඳහා රටවල් පියවර ගත යුතු වේ (ඒක්සන් ජාතිත්තේගේ සංවර්ධන වැඩසටහන, 2020). ජීවනේපායන් අහිමි ව ගිය පුද්ගලයන්ට මෙයාකාර සමාජ ආරක්ෂණ ජාල පුළුල් කිරීම, සමාජ තිරෝධරණය ලබා දීම උදෙසා බැංකු, ගින්ටෙක් සහ පෙරද්ගලික අංශයේ සහයෝගය ලබා ගැනීම ආදය වැළගත් වේ.

සියලු පුරවැසියන්ට තම අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීම සඳහා නිතු පදනමක් මත සේවාවර මූදලක් හිමි වීම කහවුරු කරන ලබන පර්ගේ මැලික ගෙවීමේ කමය කොට්ඨෑ-19

වසංගත තත්ත්වයෙන් පසු ඉහළ ජනප්‍රියත්වයක් අත් පත් කර ගත්තේ ය. මේ වන විට කැනබාව, ඉන්දියාව, ජපානය, එක්සත් රාජධානීය, ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය, හොංකොං සහ සිංගප්පූරුව මෙවැනි යෝජනා ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කරයි (එක්සත් ජාතියේ සංවර්ධන වැඩසටහන, 2020). අඩු ආදායම්ලාභීන් හට අත්වැලක් සපයනවා මෙන් ම, පුද්ගල මූලික ගෙවීමේ ක්‍රමය සමස්ත ඉල්ලුම ඉහළ න්‍යා වන අතර, මැදි කාලීන ආර්ථික වැද්‍යය ඇති කරයි (එක්සත් ජාතියේ සංවර්ධන වැඩසටහන, 2020). කොට්ඨාස-19 වසංගත තත්ත්වය යටතේ රැකියා අනිම් වුවන් හට අඛණ්ඩ ව මාස නේ ආදායමක් ලබා දීම සඳහා මැලේසියාව ද යෝජනා ක්‍රමයක් ක්‍රියාත්මක කරයි. අවිධිමත් අංශයේ සේවකයින් සඳහා මාස තුනක් දක්වා එක්සත් ජනපද බොලර් 153ක් ගෙවීම සඳහා තායිලන්තය විධිවිධාන සකස් කර ඇත (Asadulla and Bhula, 2020).

දිරි ගැන්වීමේ පැකෙක්සයන්ගේ ප්‍රතිලාභ ප්‍රධාන ව ම කුඩා සහ අවිධිමත් ව්‍යාපාර අතර බෙදී යැම තහවුරු කිරීම වැදගත් වේ. සංවාරක, ආගන්තුක සත්කාර සහ සැපයුම් ආදි වූ වසංගතයේ බලපැමි ඉහළින් ම දැනුම් අංශ වෙත මෙකි දිරි ගැන්වීමේ පැකෙක්ස ප්‍රථමයෙන් ලබා දීම වැදගත් වේ. තව ද, ඇතැම් රටවල් ජේෂ්ඨය පුරවැසියන්, ලුම්න්, අභාධිත තැනැත්තන්, කාන්තා ගෘහමුලිකයින් සහිත කුටුම්හ සහ රැකියා විරිති තැනැත්තන් ඉලක්ක කර ගනිමින් යෝජනා ක්‍රම දියන් කර ඇත. එබැවින්, සමාජයේ වර්ප්‍රසාද අනිම් කොටස් වෙත සමාජ ආරක්ෂණ ජාල යොමු කර ඇති අතර, රජය වියදුම් කරනු ලබන මුදලේ උපරිම එල නෙළා ගත හැක.

අනිකුත් ප්‍රතිපත්ති

ඉහළ ආදායම විෂමතා සහිත රටවල් අසම්මිතික තොරතුරු පාලනය, මූල්‍ය අංශය වෙත ප්‍රවේශය, නිවසේ සිට වැඩ කිරීම සහ අධ්‍යාපන කටයුතු කර ගෙන යැම සඳහා බිජ්වල් බෙදීම අවම කිරීම උදෙසා ප්‍රතිපත්ති සකස් කිරීම ඉතා වැදගත් වේ. මේ හේතු නිසාවෙන්, ‘අන්තර්ජාල පහසුකම් සැපයීම පොදු භාණ්ඩයක් ලෙස සලකා කටයුතු කළ යුතු වේ’ (එක්සත් ජාතියේ සංවර්ධන වැඩසටහන, 2020). ශ්‍රී ලංකාවේ පවතින තත්ත්වය අනුව, තාක්ෂණ පහසුකම් සැලැසීමේ ද සම්බන්ධතා ගැටුව සහ අදාළ වියදුම් දරා ගැනීමට හැකි වීම පිළිබඳ ගැශ්‍රිරන් සමාලෝචනය කළ යුතු වේ.

කොට්ඨාස-19 වසංගතය හේතුවෙන් ආර්ථිකය මත වූ බලපැමි මැබිලිම් ජනතාවගේ අනිවැද්‍යය උදෙසා ශ්‍රී ලංකාව විසින් ක්‍රියාමාර්ග බොහෝමයක් ගන්නා ලදී.

කොට්ඨාස-19 වසංගතයේ බලපැමින් වර්ප්‍රසාද අනිම් ජනතාව ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා සහ රැකියා අනිම් වීම වළක්වාලීම සඳහා ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග බොහෝමයක් ක්‍රියාවට නාවන ලදී. කොට්ඨාස-19 වෙරසයට විරුද්ධ ව සටන් කිරීම සඳහා රැපියල් මිලියන 100ක ආරම්භක මුදලක් සමගින් ‘කොට්ඨාස-19 සෞඛ්‍ය සේවා සහ සමාජ ආරක්ෂණ අරමුදල’, 2020 වසරේ මාර්තු මාසයේ 23 වන දින ආරම්භ කළේ ය. ශ්‍රී ලංකාව ප්‍රථමයෙන් ගනු ලැබූ පියවර අතරේ 2020 වසරේ මාර්තු මාසයේ 31 වන දින රැපියල් මිලියන 50ක ප්‍රතිමූල්‍ය පහසුකම පිහිටුවීම ද අයත් වේ. මෙම පහසුකම යටතේ බලපෙනුලාභී මූල්‍ය ආයතන තුළින් ගිය සහන කාල, කාරක ප්‍රාග්ධන ගිය, ආයෝජන අරමුණු කර ගත් ගිය ඇතුළු සහන ලබා ගැනීමට කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාරයකින් මෙන් ම ව්‍යසනයේ බලපැමිමට ලක් වූ අනිකුත් ව්‍යාපාරයන්ට ද හැකි වේ. කෙසේ වුව ද, ශ්‍රී ලංකාව තුළ බැංකු කටයුතු සඳහා සම්බන්ධ නො වන පුද්ගලයින් තම මූල්‍ය අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීම සඳහා නියාමනයකට හසු නො වන ගිය ලබා දෙන ආයතන කර යොමු වේ. කොට්ඨාස-19 තත්ත්වයට පෙර වුව ද, එවැනි නියාමනයක් නොමැති මූල්‍ය සපයන්නන්ගෙන් අඩු ආදායම්ලාභීන් විවිධ අවස්ථාවල ගිය ලබා ගැනීමට පෙළඳී ඇති අතර, දරා ගත නො හැකි පොලී සහ අසාධාරණ ගෙවීම ක්‍රම හේතුවෙන් ගිය උගුලකට හසු වී සිටී (Arambepola and Romeshun, 2019). ඔවුන්ගේ මූල්‍ය තත්ත්වය තවදුරටත් අගාධයකට යොමු කරමින් නියාමනයට යටත් මූල්‍ය ආයතන ලබා දෙන ගිය සහන කාල, දැන්වීන පොලී අනුපාත අත් හැරීම සහ පොලී අනුපාත අඩු කිරීම ආදි සහන, අඩු වර්ප්‍රසාදිත ජනතාවට හිමි නො වනු ඇත.

ශ්‍රී ලංකා රජය සහල්, තිරිගු පිටි, සිනි, මත්පැන් ආදි වූ භාණ්ඩ සඳහා ආයතන සීමා පැනවුයේ ශ්‍රී ලංකා රැපියල් මත වන පිළිබා අවම කිරීම සහ දේශීය නිෂ්පාදනය දිරි ගැන්වීමේ අරමුණෙනි. තව ද, ගිය පදනම මත පිළින භාණ්ඩ සහ ගෘහ භාණ්ඩ නිශ්පාදන කිරීම සඳහා ද සීමා ප්‍රනවා ඇත. එවැනි භාණ්ඩ, විශේෂයෙන් ම කෘෂිකර්මාන්තය ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන කිරීමේ හැකියාව ශ්‍රී ලංකාව සතු වන බැවින්, මෙවැනි ප්‍රතිපත්ති අඩු ආදායම්ලාභීන්ට රැකියා අවස්ථා උත්පාදනය කරමින්

ආදායම් මාරුග නිර්මාණය කරනා අතරතුර දේශීය නිෂ්පාදන සඳහා නව වෙළෙඳපොලක් තනතු ඇත.

තවද, සමඟීය සහනාධාරය සඳහා පුදුසුකම් සපුරාහ ලද තැනැත්තන් සඳහා රුපියල් 5000ක මුදලක් එක්වර ගෙවන ලදී. අඩු ආදායමක් හෝ ආදායම් මාරුගයක් නොමැති පුද්ගලයින් සඳහා සමඟීය සහනාධාරය ලබා දෙන බැවින්, මෙම අමතර ගෙවීම ඔවුනට මහඟ රැකුලක් වනු ඇත. සමඟීය සහනාධාරීන් ලෙස ලේඛනගත තැනැත්තන්ට මෙම ගෙවීම මූලික ව සිදු කළේ ය. පසුකාලීන ව, ආදායම් මාරුග අහිමි වූ විදේශ සේවා නියුත්තිකයින්, ඇගලුම් කර්මාන්තයේ රැකියාවේ යෙදෙන්නන් සහ කොට්ඨාස-19 තත්ත්වය හේතුවෙන් දෙනික ආදායම් අහිමි වූ ගහ එකක ද මේ සඳහා ඇතුළත් කිරීමට පියවර ගනු ලැබේ ය.

ප්‍රතිපත්ති සකස් කිරීමට සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමට අභ්‍යන්තරයෙහි උපහාර

ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී අඩුපාඩු නො තිබේමේ වැදගත්කම එක්සත් ජාතියෙන් සංවර්ධන වැඩසටහන (2020) නැවත වරක් පෙන්වා දුන්නේ ලබා දුන් ප්‍රතිලාභ මිනිය හැකි ප්‍රතිථිල ජනනය කළ යුතු බව පෙන්වා දෙමිනි. නිදසුනක් ලෙස, සේවකයින් රැකියාවෙන් ඉවත් නො කිරීම සඳහා යම් සමාගමකට අරමුදලක් ලබා දුන්නේ නම්, වසංගත තත්ත්වය තුළ රැකියාවෙන් පහ කළ සේවකයින් ප්‍රමාණය අනුව ප්‍රතිථිලය ගණනය කළ හැක. තායිලන්තයේ, 'කිසිවෙකු අත් නො හැර' යනුවෙන් වැඩසටහනක් දියත් කළ අතර, පරිපාලන දේශීයක් හේතුවෙන් එහි අහිමතාර්ථයනට පිටුපා යමින් දහස් සංඛ්‍යාත පුද්ගලයින් රැකියා නොමැති ව අතරම් වී ඇත (Asadullah and Bhula, 2020). එබැවින්, මෙවැනි දිරි ගැන්වීමේ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී දේශී මග භැරිම ඉතා වැදගත් වන අතර, මෙවැනි අතුමිකතා හේතුවෙන් ඉහළ ආදායම් උපයන්නන් වෙත ප්‍රතිලාභ ගළා ගියහොත්, ආදායම් විෂමතාව වර්ධනය වනු ඇත.

නිගමනය ලෙස....

කොට්ඨාස-19 තත්ත්වයට පෙර වුවද, ආදායම් විෂමතාව ශ්‍රී ලංකාව තුළ වර්ධනය වෙමින් පැවතුණ බව හඳුනා ගෙන තිබූ අතර, මෙය වසංගත ව්‍යාප්තිය සමග දෙගුණ තෙගුණ වනු නිසැක ය. කෙසේ වුවද, ආදායම් විෂමතාව මරුදානය කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාව මේ වන විටත බොහෝ පියවර ගෙන ඇත. මෙවැනි

සහනාධාර වැඩසටහන් වැඩිදියුණු කිරීම සහ අඛණ්ඩ ව පවත්වා ගෙන යැමේ හැකියාව තිරණය වනුයේ යම් කිසි රටක රාජ්‍ය මූල්‍ය බාරිතාවක් හිමි රටක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාව මෙකි සහනාධාර තවදුරටත් ක්‍රියාවට නැවීම උදෙසා අයවැය ප්‍රමුඛතා සහ බදු නිදහස් කිරීම සමාලෝචනය කිරීම, බදු නො ගෙවා පැහැර හැරීම සහ මග හැරීම පිළිබඳ අවධානය යොමු කිරීම වැදගත් වේ.

මිට අමතර ව, ව්‍යාපාර කිරීම පිළිබඳ විශ්වාසය ගොඩ නැගීම සඳහා සේවාවර සහ විනිවිද්‍යාවයකින් යුතු ප්‍රතිපත්ති සකස් කිරීම මෙන් ම තවදකරණය වූ සහ තාක්ෂණික දැනුමෙන් සන්නද්ධ වූ බැංකු ප්‍රදේශතියක් සේවාපනය දිරිමත් කිරීම අත්‍යවශ්‍ය සර්ධියකි. තවද, ශ්‍රී ලංකාව තුළ කොට්ඨාස-19 තත්ත්වය තුළ දී බොහෝමයක් තවෝත්පාදන සහ ව්‍යවසායකයන් බිජි වූ අතර, ඒ සියල්ල රටේ උන්නතිය සඳහා යොදා ගත යුතු වේ. මේ අතර, බිජිටල් පරතරය ආදි වූ ආදායම් විෂමතාව උගු වීම සඳහා බලපාන සාධක ආමන්තුණය සඳහා වත් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාවට නැවීම වැදගත් වේ.

එබැවින්, වඩා භොදු අවධානයකින් යුතු ව සේවාවර පදනමකින්, දේශී වලක්වීම් ආදායම් විෂමතාව ආමන්තුණය පිණිස වඩාත් පිතකර සහ තිරසර ප්‍රතිපත්ති නිර්මාණය කිරීම ශ්‍රී ලංකාව මූහුණ දෙන ආදායම් විෂමතාව අවම කිරීම උදෙසා උපකාරී වනු ඇත. අවසානයේ දී කොට්ඨාස-19 වසංගත තත්ත්වයෙන් පසු ව සියල්ල අන්තර්ගත වර්ධනයක් ලැබා කර ගැනීමට හැකි වනු ඇත.

මූලාශ්‍ර

Agarwal, P. [Online] "The Gini Coefficient" Available from: <https://www.intelligenteconomist.com/gini-coefficient/> [Accessed 10th May 2020], 2020

Asadullah, N. and Bhula, R. [Online] "Why COVID-19 will Worsen Inequality in Thailand" Available from: <https://thediplomat.com/2020/04/why-covid-19-will-worsen-inequality-in-thailand/> [Accessed 10th May 2020], 2020

Arambepola, C. and Romeshun, K. "Debt at My Doorstep: Microfinance Practices and Effects on Women in Sri Lanka", Centre for Poverty Analysis, 2019

Avidiu, B. and Nayyar, G., [Online] "When face-to-face interactions become an occupational hazard: Jobs in the time of COVID-19" Available from: <https://www.brookings.edu/blog/future-development/2020/03/30/when-face-to-face-interactions-become-an-occupational-hazard-jobs-in-the-time-of-covid-19/>. [Accessed 10th May 2020], 2020

Central Bank of Sri Lanka, "Annual Report – 2019", 2019